

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Utbildnings- och forskningsnämnden för lärarutbildning

Samling som pedagogiskt verktyg

En undersökning kring samlingens betydelse
för barns lärande, sociala och språkliga utveckling i förskolan

Rakhshanda Tehseen
Mahnaz Valii

LAU350

Handledare: Åsa Möller

Rapportnummer: VT07-2611-113

Abstract

Titel	Samling som pedagogiskt verktyg. En undersökning kring samlingens betydelse för barns lärande, sociala och språkliga utveckling i förskolan
Författare	Rakhshanda Tehseen och Mahnaz Valii
Typ av arbete	Examens arbete 10 P
Handledare	Åsa Möller
Examinator	Marianne Lundgren
Rapportnummer	VT07-2611-113
Nyckelord	samling, lärande, språklig och social utveckling, barnperspektiv, pedagogens roll

---

Syfte

Syftet med vårt examensarbete är att studera vilken betydelse samlingen har för barns lärande ur ett sociokulturellt perspektiv. Vi vill även undersöka pedagogers och barns åsikter om samlingen i förskolan.

Vi har fokuserat på följande frågeställningar för att uppnå vårt syfte:

- Vilken roll har pedagogen i samlingen?
- Vilka föreställningar har förskolebarnen om samlingen?
- Vad har samling för betydelse för barnens sociala och språkliga utveckling?

Metod

Vi har använt kvalitativa metoder som består av observationer och intervjuer med pedagoger och barn. Datainsamlingen genomfördes i 4 olika förskolor och undersökningsgruppen består av 8 kvinnliga förskollärare och 12 barn mellan 3-5 år. Materialet har bearbetats och analyserats kvalitativt.

Resultat

Vi kom fram till att samlingen är av stor betydelse för barns lärande och sociala och språkliga utveckling. Samlingen används som ett pedagogiskt verktyg för att uppnå olika mål i förskolan. Det framkommer också att samlingen är ett bra tillfälle att uppleva gemenskap och vikänsla. Vi undersökte vårt ämne från två perspektiv dvs. barn perspektiv och vuxen perspektiv. Utifrån barnens perspektiv ska samlingen vara rolig och spännande. De stillasittande aktiviteterna ska kompletteras med rörliga aktiviteter. Utifrån vuxnas perspektiv är samlingen ett tillfälle för pedagogerna att utveckla barnens olika förmågor och social kompetenser.

Förord

Det har varit ett intressant och lärorikt arbete. Vi har arbetat och skrivit allting tillsammans. Vårt samarbete har fungerat mycket bra. Vi har observerat och intervjuat tillsammans och vi har delat upp att transkribera intervjuerna mellan oss. Vi har lärt oss mycket vilket känns oerhört bra. Vi är nöjda med både processen och resultatet av undersökningen. Vi vill framföra ett stort tack till alla som har hjälpt oss under vårt examensarbete. Men framför allt vill vi tacka alla barnen och pedagogerna för att de har deltagit i vår undersökning. Ett stort tack till våra familjer som har ställt upp för oss och stöttat oss under arbetets gång. Vi vill även tacka vår handledare för hennes värdefulla synpunkter.

Göteborg våren 2007

Mahnaz Valii och Rakhshanda Tehseen

Innehållsförteckning

1 Inledning	1
2 Syfte	3
2.1 Problemprecisering	3
2.2 Avgränsningar	3
2.3 Disposition av arbete.....	3
3 Litteraturgenomgång	5
3.1 Definition av samling	5
3.2 Pedagogens roll i samling	7
3.3 Vad säger läroplanen om samling.....	8
3.4 Sociokulturellt perspektiv.....	9
3.5 Fenomenografi.....	10
3.6 Barns lärande.....	11
3.7 Barns utveckling i grupp	12
3.8 Avrundning	13
4 Metod	15
4.1 Metodval.....	15
4.1.1 Observationer	16
4.1.2 Intervjuer med barnen	16
4.1.3 Intervjuer med pedagoger.....	16
4.1.4 Etiska förhållningssätt	17
4.2 Undersökningsgruppen.....	17
4.3 Genomförande	19
5 Resultat	21
5.1 Observationsresultat	21
5.1.1 Resultatdiskussion av observationerna.....	24
5.2 Intervjuresultat.....	28
5.2.1 Resultat av barnintervjuer	28
5.2.2 Resultatdiskussion av barnintervjuer	30
5.2.3 Resultat av pedagogintervjuer	31
5.2.4 Resultatdiskussion av intervjuer med pedagoger	36
5.2.5 Sammanfattning av resultat	37
6 Diskussion	39
6.1 Avslutande slutsatser	42
6.2 Metoddiskussion	43
6.3 Förslag till fortsatt forskning	44
7 Referenser	45

Bilagor

1 Inledning

Det var en vit och kall vinterdag. Barnen i förskolan hade lekt mycket på förmiddagen och var mycket trötta och hungriga. De tog av sig sina blöta ytterkläder och tvättade sina händer och gick in i rummet där de brukar ha samling. Barnen väntade på att fröken skulle komma. De pratade med varandra och var nyfikna vem som skall hålla i samlingen. Med säkra steg och ett varmt leende kom en pedagog med en gitarr i handen. Man kunde se glädje i barnens ansikten. Fröken som hade varit sjuk var tillbaka med sin gitarr. Hon började spela och sjunga tillsammans med barnen. Samlingen och gitarren fick liv igen och barnen sjöng med stort glädje och värme. De var inte trötta längre utan de var mycket glada och nöjda över att vara i samlingen. Fröken var tillbaka och allting var roligt igen.

Detta är ett utdrag ur dagboken som en av oss skrev under sin verksamhetsförlagda del av lärarutbildningen (VFU) och den tycker vi motiverar till en stor del vårt val av ämne. Under VFU:n har vi upplevt att samlingen har stor betydelse i förskolan. Samling är en del av verksamheten som har funnits länge i alla förskolor. I detta arbete utgår vi från följande definition. Samling är ett vuxenledd pedagogiskt aktivitet med barn och vuxna i förskolan som tar upp ett bestämt ämne, problem eller aktivitet, som en återkommande moment i förskolans rutin (Haglund, 2004; Rubinstein, 1993). Samling är med andra ord en planerad aktivitet som ger möjligheter till att utforska omvärlden tillsammans med barnen och som ger pedagoger möjligheter att skapa förutsättningar för lärande. Eftersom vi vill arbeta inom förskolan i framtiden är det viktigt för oss att få djupare förståelse om samlingen. Genom att få kunskap om samlingens betydelse för barns lärande kan vi på ett bättre sätt planera vår pedagogiska verksamhet.

Läroplanen för förskolan (Lpfö 98) understryker att förskolan ska lägga grunden för ett livslångt lärande. Förskolans verksamhet skall enligt läroplanen för förskolan erbjuda barnen en god pedagogisk verksamhet, där omsorg, fostran och lärande bildar en helhet. Verksamheten skall vara rolig, trygg och lärorik för alla barn som deltar i förskolan. Därför ska verksamheten i förskolan planeras, genomföras, utvärderas och utvecklas i förhållande till de uppställda målen i läroplanen (Utbildningsdepartement, 1998).

Pedagogens roll är av stor betydelse när det gäller barns utveckling och lärande. Det ingår i pedagogens uppdrag att sätta barnen i centrum (Lpfö 98). Vår ambition som blivande pedagoger är att ge barnen i förskolan en bred och varierande kunskapsbas och ge dem möjlighet att vara kreativa och att få pröva på olika aktiviteter. Vi vill att barnen i förskolan ska tycka att det är lustfyllt att delta i samlingen. Som pedagog behöver man utforma en pedagogisk miljö på så sätt att barnens lärande ska underlättas, stimuleras och utmanas. Genom att öka vår kunskap om samlingen vill vi bygga broar mellan teori och praktik och skapa aktiviteter som utgör processer och arenor för barns lärande och sociala och språkliga utveckling i förskolan. Vi anser att det är viktigt att barnen njuter av samlingen och att pedagogerna samtidigt använder detta tillfälle för barns utveckling och lärande. Genom att studera samlingens betydelse i verksamheten kan vi öka vår yrkesprofessionella kunskap och därmed kunna forma vår framtida verksamhet.

2 Syfte

Syftet med vårt examensarbete är att studera vilken betydelse samlingen har för att utveckla barns lärande ur ett sociokulturellt perspektiv. Vi vill även undersöka pedagogers och barns åsikter om samlingen i förskolan.

2.1 Problemprecisering

Under vår verksamhetsförlagda del av lärarutbildningen (VFU) har vi upplevt att samlingen är ett viktigt inslag i förskolan. Genom vårt arbete försöker vi undersöka samlingens betydelse och hur den påverkar barns lärande och sociala utveckling. De synsätt som vi har på barn och barndom är grunden för hur vi ordnar våra arbeten i praktiken och vi anser att det är viktigt att ha ett barnperspektiv för att kunna förstå och tolka barns åsikter och erfarenheter av olika moment i samlingen.

Vi utgår från följande frågeställningar:

- Vilken roll har pedagogen i samlingen?
- Vilka föreställningar har förskolebarnen om samlingen?
- Vad har samling för betydelse för barnens sociala och språkliga utveckling?

2.2 Avgränsningar

I vårt arbete koncentrerar vi oss på samlingens roll för barns lärande och sociala utveckling genom att studera utformningar och innehållet i samlingen med fokus på barnens och pedagogernas åsikter kring denna aktivitet. Det kan förekomma små samlingar på förskolan, men vi kommer att avgränsa oss till att undersöka den stora samlingen, där alla barn är med.

2.3 Disposition av arbete

Vi tänker börja vårt arbete med litteraturgenomgång. Sedan beskriver vi genomförandet av vår undersökning och vilka resultat vi fick. Vi analyserar även resultaten. Vi avslutar med en diskussion där vi reflekterar kring våra resultat och hur man som pedagog kan stimulera barns lärande och sociala utveckling på ett lustfyllt sätt i det dagliga arbetet.

3 Litteraturgenomgång

För att kunna genomföra vårt arbete behövde vi samla kunskap om tidigare forskning om samlingen. Detta gjorde vi på olika sätt. Vi har bland annat lånat böcker från biblioteket, sökt specifika fakta på Internet och använt kurslitteratur som relaterar till vår studie.

I litteraturgenomgången kommer vi först att beskriva och utreda begreppet samling, och få en tydlig bild om vad samlingen kan innebära i förskolan. Vi skriver även en kort historisk tillbakablick om förskolan för att kunna förstå varför dagens förskolor har dagliga samlingar. Vi tar upp vad styrdokumentet säger om samlingen. Sedan beskriver vi det sociokulturella perspektivet samt fenomenografi som är de teoretiska ansatserna i vårt arbete. Vi tar även upp barns lärande och barns utveckling i grupp eftersom vi tycker att de är viktiga för vårt arbete.

3.1 Definition av samling

Här tar vi upp vad olika forskare säger om vad en samling är. Rubinstein (1996) har skrivit en avhandling om samlingen i förskolan. Så här beskriver hon om begreppet samling:

Med samling avses när en grupp barn och vuxna i förskolan sitter samlande, ofta i en cirkel, och har gemensamma aktiviteter under ledning av en eller fler vuxna. Den är ett regelbundet återkommande moment i förskoleverksamheten och hålls på en bestämd plats och en bestämd tid (Rubinstein, 1996:8).

Rubinstein (1996) skriver även att samlingarnas innehåll och utformning är påverkat av pedagogisk tradition som lever kvar och att den är en aktivitet som har funnits länge i svensk förskola. Hon förklarar att samling är en vuxenstyrd aktivitet där alla barn och vuxna sitter i en ring och deltar i olika aktiviteter.

Haglund (2004) beskriver samlingen på liknande sätt som författaren Rubinstein (1996). Han definierar samlingen så här:

En inplanerad, tidsbegränsad, vuxenledd pedagogisk aktivitet där en vuxen, inför en grupp barn, förklarar, berättar, förbereder, följer upp eller aktiverar ett bestämt ämne, problem eller aktivitet (Haglund, 2004:55).

Historisk bakgrund

Det viktiga för oss i den här delen av litteraturgenomgången är att undersöka varför dagens förskolor har dagliga samlingar och vad syfte är med denna aktivitet. Vi anser att en historisk tillbakablick om svensk förskola kan bidra till vår undersökning om samlingens syfte, innehåll och utformning och därför valde vi att ta med den i litteraturgenomgången.

Förskolan och samlingen i ett historiskt perspektiv

Förskolans historia hänger ihop med utveckling av det svenska industrisamhället. Redan på 1830-talet startades i Stockholm och Göteborg småbarnsskolor som tog emot barn mellan två och sju år med uppgift att erbjuda barnpassning medan mödrarna arbetade (Johansson, 1994).

Dagens svenska pedagogiska förskoleverksamhet har sitt ursprung i kindergarten, barnträdgården i svensk översättning. Sveriges förskolor kallades förr för barnträdgården. De grundades efter den tyske pedagogen Friedrich Fröbels (1782-1852) idéer. Barnträdgården hade ett stort inflytande på den svenska pedagogiska verksamheten. Fröbel liknade barnet vid ett frö, en planta i trädgården som i sig hade begåvning för utveckling, men krävde en lämplig miljö, god omvårdnad och skötsel för att kunna utvecklas. Fröbel betonade att alla barn, pojkar som flickor och barn från alla sociala grupper kunde vara med i hans pedagogiska verksamhet vilket var mycket ovanligt i praktiken på den tiden (Tallberg, 1995).

Fröbelpedagogiken skapades i Tyskland och från Sverige reste bl.a. Anna Eklund och Maria Moberg för att studera Fröbels pedagogik. Maria Moberg var inspirerad av Fröbels pedagogik. Första svenska barnträdgården startades i Stockholm 1896. Barnträdgårdarna hade utbildade lärare och pedagogiska leksaker. Systrarna Ellen och Maria Moberg startade en barnträdgård för arbetarklassens barn i Norrköping (1904). Systrarna nämns ibland som Sveriges första förskollärare (Johansson, 1994).

Centrala tankar i Fröbels teorin som framgår mest i hans pedagogiska verksamhet är: Barndomen är det mest betydelsefulla perioden i människans liv och det är i barndomen som framtiden grundas. Det är därför barn behöver en rätt och god uppfostran. Utbildning ger en möjlighet till utveckling och till ett bättre samhälle. Familjen och modern har en viktig roll för barnets utveckling (Tallberg, 1995).

Samlingens betydelse i Fröbels pedagogik

I Fröbels pedagogik kan vi finna rötterna till samlingen (att sitta i en cirkel) skriver Rubinstein (1996). Hon skriver i sin avhandling *Samling i förskolan* att sitta i en cirkel fanns som en tradition i Fröbels verksamhet. Aktiviteter som gjordes med barnen i grupp var sånglekar, rörelselekar och olika övningar med geometriska former som Fröbel själv hade utvecklat. I Fröbels pedagogik fanns många exempel som visade att han lade stor vikt vid cirkeln. När barnen hade rörelselek skulle de gå runt i en cirkel och detta var det mest praktiska sättet för att barnen skulle kunna röra sig fritt i rummet. Cirkeln för Fröbel var även en symbol för oändlighetsbegreppet. Det innebär att sitta i en ring som varken hade en början eller ett slut bidrar också till den sociala samhörigheten. Barnen sitter i en ring och cirkeln blir en symbol för gemenskapen som bildas där alla barnen är lika viktiga (Rubinstein, 1996).

En betydelsefull del i Fröbelpedagogiken är där Fröbel utvecklade sina grundläggande aktiviteter och bollen var den första gåvan för verksamheten. Klotet var även en symbol för helheten i Fröbels pedagogik (Tallberg, 1995).

Haglund (2004) betonar också att i Fröbels kindergarten satt barnen i en ring när man genomförde sånglekar och liknande aktiviteter. Genom att sitta i en ringform eller cirkel och bilda en central grupp kunde man främja barnens sociala samhörighet. Cirkelformen var en symbol för kamratskap och samhörighet (Haglund, 2004).

Samlingar i barnträdgården

Stina Sandels och Maria Moberg var redaktörer för boken *Barnträdgården* (1945) som var den enda pedagogiska läroboken för förskollärarna fram till 1982 skriver Haglund (2004). Samlingen hade ett eget kapitel i boken med en ingående beskrivning av plats och tid där samlingen skulle genomföras. Maria Moberg (Haglund, 2004) hävdar att den bästa tiden för samlingen är någon timme efter att barnen har fått ägna sig åt fria sysselsättningar.

Detta beror på att när barnen kommer till förskolan på morgonen är de fyllda av verksamhetsbegär som de behöver få utlopp för.

För att kunna få bästa resultat av samlingen har Moberg några goda råd skriver Haglund (2004), Samlingen ska vara roligt och vara högst 15-20 minuter, man får inte ha många barn i samlingen och man ska undvika stor åldersspridning. Pedagogens förhållningssätt under samlingen är också av stor betydelse och betraktas som en konst hos Moberg.

Samlingens innehåll och syfte

Rubinstein (1993) skriver att samling i förskolan är ett traditionellt pedagogiskt program som rekommenderas av Socialstyrelsen (1987). Det betonas även att samlingen har viktigare uppgifter än att vara skolförberedande. Med andra ord ska samling inte vara undervisning. Syftet med samlingen enligt socialstyrelsen är att utveckla gruppkänsla hävdar författaren.

För att en god grupp- och samhörighetskänsla ska växa fram är det angeläget att någon gång under dagen ordna en gemensam samlingsstund eller en specialaktivitet för hela barngruppen. Ett viktigt syfte med förskolans samlingar är att utveckla gruppkänslan, att få se alla i gruppen samtidigt – barn eller vuxna - att ägna sig åt något tillsammans en lek, en sång, en dans eller lyssna på någon kort berättelse (Socialstyrelsen, 1987:47) skriver Rubinstein (1993:117).

Moberg betonar (Rubinstein, 1996) att samlingen kan innehålla samtal med syfte att utveckla gemenskapskänslan bland barnen och ge dem möjligheter att få prata om vad som rör sig i deras tankevärld. Samtalet anses även vara viktigt för de blyga barnen för att kunna uttrycka sig högt i en grupp.

Sammanfattningsvis kan vi konstatera från författarna Rubinstein(1996) och Haglund (2004) att samlingen har viktiga intentioner:

- Samlingen ses som en möjlighet att skapa gemenskap
- Samlingens innehåll riktas mot att lära barnen sociala regler
- Samlingen är ett information tillfälle
- Samlingen är ett sätt att främja demokratiska beslut
- Samlingen betraktas som en tidpunkt där barnen får träna de regler som de senare kommer att möta i skolan.

Vi har gjort en historisk bakgrund för att få ett tydlig bild om vad samlingen kan innebära i förskolan. Denna bakgrund är även till hjälp att formulera intervjufrågor.

3.2 Pedagogens roll i samling

Pedagogen har en betydelsefull roll i samlingen förklarar Haglund (2004). Han anser att samlingen är en vuxenstyrd aktivitet, där pedagog kan definiera barnens behov och på så sätt bestämmer pedagog vad barnen i gruppen behöver lära sig. Genom planerade aktiviteter i samlingen kan pedagog skapa situationer som fångar barnens uppmärksamhet och ökar deras koncentration. Å andra sidan skriver Haglund (2004) att samlingen är ett viktigt verktyg där barnen är mera mottagliga för kunskaper som pedagogerna vill förmedla barnen.

Samlingen är en möjlighet för kommunikation mellan pedagogen och barnen. I förskolan handlar det framförallt om makten som pedagogen har i förhållande till barnen. Bae (1996) pratar om begreppet *definitions*makt. Denna maktposition kan användas på ett sätt som främjar barnens självständighet, självförtroende och respekt för sig själva och de andra. Maktposition betyder att vuxna har en makt i mötet med barn och det är viktigt hur man som pedagog reagerar på barnens handlingar och svarar på barnens kommunikation. Hon påpekar att kommunikation bidrar till utveckling av självständighet, självrespekt och självförtroende hos barnen. Enligt Bae (1996) är det viktigt för lärare att bemöta barn på rätt sätt, särskilt när det gäller små barn och en av de viktigaste faktorerna i möte mellan barn och vuxna är förståelse, inlevelse, bekräftelse och öppenhet från vuxnas sida.

3.3 Vad säger läroplanen om samling

Förskolan fick sin första läroplan 1998 och den heter Läroplan för förskolan 1998 (Lpfö 98). De som arbetar på förskolan är skyldiga att arbeta efter läroplanens mål. Även om ordet samling inte nämns i läroplanen talar man om gruppens betydelse för barns lärande och sociala utveckling. Här tar vi upp några viktiga aspekter av läroplanen som visar tydligt att samlingen kan främja dessa förmågor.

Förskolans uppdrag

Förskolan skall lägga grunden för ett livslångt lärande. Verksamheten skall vara rolig, trygg och lärorik för alla barn som deltar. Förskolan skall erbjuda barnen en god pedagogisk verksamhet, där omsorg, fostran och lärande bildar en helhet. Barnen skall få möjligheter att utveckla sin förmåga att iakta och reflektera. [...] I förskolan skall barnen och vuxna som ser varje barns möjligheter och som engagerar sig i samspelet med både det enskilda barnet och barngruppen (Utbildningsdepartementet, 1998:8).

Normer och värden

Förskolan skall aktivt och medvetet påverka och stimulera barnen att utveckla förståelse för vårt samhälles gemensamma demokratiska värderingar och efterhand omfatta dem (Utbildningsdepartementet, 1998:11)

Utveckling och lärande

Den pedagogiska verksamheten skall planeras så att den stimulerar och utmanar barnet utveckling och lärande. Miljön skall vara öppen, innehållsrik och inbjudande. Verksamheten skall främja leken, kreativiteten och det lustfyllda lärande samt ta till vara och stärka barnets intresse för att erövra nya erfarenheter, kunskaper och färdigheter. Den skall utgå ifrån barnets erfarenheter, intressen, behov och åsikter (Utbildningsdepartementet, 1998:12).

Barns inflytande

I förskolan läggs grunden för att barnen skall förstå vad demokrati är. Barnens sociala utveckling förutsätter att de allt efter förmåga får ta ansvar för sina egna handlingar och för miljön i förskolan. De behov och intressen som barnen själva på olika sätt ger uttryck för bör ligga till grund för utformningen av miljön och planeringen av den pedagogiska verksamheten (Utbildningsdepartementet, 1998:14).

Demokrati

Demokrati är ett begrepp som läroplanen lägger stor vikt vid. Den inleds med den betoningen att: *Förskolan vilar på demokratins grund* (Lpfö 98:7). Enligt Walch (1987:40) *demokrati är största möjliga deltagande på olika villkor i de beslut som rör den enskildes egen situation.*

Sammanfattning

Sammanfattningsvis kan vi konstatera att den grundläggande delen av läroplanen är värdegrunden. Att stödja barnens utveckling är ett viktigt uppdrag för personalen i förskolan och man ska försöka att synliggöra värdegrunden i verksamheten. Barnens sociala utveckling är också av stor betydelse enligt läroplanen. Det står också att man ska ta tillvara och stärka barnets intresse för att lära och erövra nya erfarenheter, kunskaper och färdigheter. Barnens nyfikenhet och lust att lära ska utgöra grunden för den pedagogiska verksamheten (Lpfö 98).

3.4 Sociokulturellt perspektiv

Under vår utbildning har vi blivit inspirerade av det sociokulturella perspektivet. Vi tycker att det är ett perspektiv som passar vårt yrke och verkligen behövs idag. Därför bestämde vi oss för att använda ett sociokulturellt perspektiv på lärande som en teoretisk ansats i vårt arbete där vi utgår från barnperspektiv. Bakom detta perspektiv finns framför allt den ryske psykologen Lev Vygotskij (1896) vars idé gick ut på att barns utveckling sker i ett samspel med omgivningen och barn lär av varandra och aktivt deltar i ett socialt sammanhang (Carlgren, 1999).

Enligt Säljö (2000) är lärande en aspekt av all mänsklig verksamhet. Han hävdar att i varje trivialsamtal, handling eller händelse finns det en möjlighet att individer eller grupper tar med sig någonting som man kommer att använda i en framtida situation. Han uttrycker det i ord av John Dewey att *The very process av living together educates* (Säljö 2000:13).

Dysthe(2003)förklarar det sociokulturella perspektivet så här:

Den sociokulturella traditionen kallas även sociohistorisk, kulturhistorisk eller situerad, uttryck som alla poängterar att kunskap är beroende av den kultur som den är en del av (Dysthe, 2003:34).

Carlgren (1999) skriver att barn är sociala aktörer och att det är i gemensamma situationer och i interaktion som lärande sker. I ett sociokulturellt perspektiv är barnen delaktiga i den pedagogiska verksamheten och barnen får möjlighet att uppleva sig som aktiv deltagare i en social gemenskap. I samspel tar barn till sig sätt att tänka, tala och utföra fysiska handlingar som de blir delaktiga i. Den mer kunnige i ett sociokulturellt hänseende vägleder eller stöttar den som är mindre kunnig i den aktuella praktiken.

I ett sociokulturellt perspektiv är det samspelet mellan kollektiv och individ som är i fokus. Interaktion och kommunikation är centrala eftersom dessa ses som länkar för lärandet. Lärandet består i att hela människan befinner sig i ett sammanhang där lärandet inte kan ses som skilt från det sammanhang där det utvecklas. Detta benämns som att lärandet är situerat (Carlgren, 1999).

Säljö (2000:20) hävdar att i ett sociokulturellt perspektiv har termerna *redskap* och *verktyg* en speciell betydelse. Med redskap eller verktyg menar han de resurser, såväl språkliga som fysiska som vi har tillgång till och som vi använder när vi förstår vår omvärld och agerar i den. I ett positivt och tillåtande klimat utrustad med fysiska redskap (artefakter) finns förutsättningar för barn att lära. Barn samspelar mer och på ett mer naturligt sätt i vardagliga situationer. De måste på ett lekfullt sätt få samspela om uppgifter som berör dem, som är meningsfulla och roliga. Därför måste man både i förskolan och skolan skapa utrymme och miljö där alla barn är delaktiga, känner sig väl till mods, samarbetar med andra och kommunicerar på ett ledigt och naturligt sätt.

Språket är ett grundläggande begrepp i ett sociokulturellt perspektiv. Enligt Dysthe (2003) är kommunikativa processer förutsättningar för människans lärande och utveckling. Genom att lyssna, samtala, härma och samverka får barnen del av kunskaper och färdigheter redan från sin tidigaste barndom.

Ett annat viktigt begrepp i ett sociokulturellt perspektiv är dialog som Bakhtin (Dysthe, 2003) tar upp. Bakhtin menar att varje gång vi yttrar oss muntligt eller skriftligt går vi in i dialog med andra människor och med tidigare och framtida utsagor. Enligt Dysthe (2003) är kunskap ett samlat resultat av dialog mellan den som talar och den som lyssnar, den som skriver och den som läser. På grund av det ger en dialogiskt organiserad undervisning de bästa inlärningsvillkoren.

En aspekt av det sociokulturella perspektivet är att lärandet är distribuerat bland flera personer. En individ äger inte hela kunskapen. Den är fördelad mellan människor och fysiska och symboliska artefakter. En människa kan vara kompetent på ett område men samtidigt inkompetent på ett annat. På det sättet kompletterar människor varandra och de lärns också av varandras nya kunskaper (Dysthe, 2003).

Vygotskijs närmaste utvecklingszon är ett viktigt begrepp som belyser hans idéer om sociokulturellt perspektiv. Vygotskij anser att det är väsentligt att titta på barnets potentiella utveckling. Det som barnet kan göra idag med hjälp av andra (lärare, kamrater) kan barnet göra själv imorgon. I den närmaste utvecklingszonen ligger funktioner som befinner sig i utvecklingen. Därför är det väsentligt för verksamheten att utmana barnens möjligheter. (Dysthe, 2003) Vygotskijs begrepp "den närmaste utvecklingszonen" är kopplad med socialt medierat, individuellt lärande. Den närmaste utvecklingszonen är den potential för utveckling som ligger mellan vad den lärande kan klara på egen hand och vad den kan åstadkomma med hjälp av en vuxen eller en mer kunnig kamrat.

3.5 Fenomenografi

En annan syn på lärande som har inspirerat oss väldigt mycket är fenomenografi. Det är en forskningsinriktning som har utvecklats av professorerna Ference Marton och Ingrid Pramling Samuelsson på Göteborgs Universitet. Forskningen fokuserar på att beskriva hur människor upplever sin omvärld. Den bevisar att det finns en given omvärld som uppfattas olika av alla människor. Människor upplever, uppfattar och förstår saker och ting olika på grund av skiftande erfarenheter, perspektiv och sammanhang (Ahlberg, 1995). Fenomenografi betonar också relationen mellan människan och världen. I fenomenografisk forskning anser man att varje fenomen kan uppfattas på olika sätt och det är dess syfte att kartlägga dessa skilda uppfattningar (Ahlberg, 1995).

Ahlberg (1995) konstaterar att fenomenografins syn på lärande leder till att undervisningen måste ta sin utgångspunkt i hur eleverna förstår undervisnings- innehållet och vidare till att elevernas skilda uppfattningar ska synliggöras och tematiseras i undervisningen.

När det gäller förskolebarns lärande finns det också implikationer av detta synsätt. Det innebär att barn skapar sin kunskap med omgivningen. Som pedagog bör man skaffa sig kunskap om hur barn tänker och måste ta reda på barns idéer genom samtal, problemlösning och lek. Pedagogen kan även skapa situationer där barn kan tänka, fundera och verbalisera sina tankar. Man kan verkligen utnyttja mångfalden av barns tankar för att sedan kunna se vad barn har lärt sig (Williams, Sheridan, Pramling, 2000).

Barn erfar världen på olika sätt. Fenomenografi är ett sätt att se och förstår världen ur barnets perspektiv. Fokusen ligger därför på individens egna erfarenheter, upplevelser och förståelse för världen utanför. Skillnaden mellan fenomenografi och det sociokulturella perspektivet i denna studie är att i det sociokulturella perspektivet är en betoning på samspelet mellan kollektiv och individ och i det fenomenografiska perspektivet är en betoning på den individuella lärande processen. Ur ett sociokulturellt perspektiv är lärandet distribuerat bland flera personer, något som vi ser som centralt i samlingen som fenomen samtidigt kan samma fenomen förstås och erfars olika av olika individer. I detta arbete vill vi fokusera på samlingens betydelse som en gemensam erfarenhet som barnen och pedagogerna erfar tillsammans men förstås och upplevs på olika sätt av de enskilda individerna. Det sociokulturella perspektivet betonar samlingens funktion och betydelse i en kulturell och historisk kontext. Med det fenomenografiska perspektivet vill vi lyfta fram den enskilda individens tolkningar och förståelse inom denna kontext (Williams, Sheridan, Pramling, 2000).

3.6 Barns lärande

Johansson (2005) skriver att pedagogernas föreställningar om barnet som person är en viktig fråga i verksamheten för barns lärande. Hon skriver att synen på barn har betydelse för den omsorg och det bemötande som de får. Med andra ord handlar det om att pedagoger betraktar barnet som en medmänniska, en meningsskapande person med behov, intressen, och önskningar förklarar Johansson (2005).

Det livslånga lärandet är ett begrepp som Pramling & Sheridan (1999) tar upp. Livslångt lärande är ett komplex begrepp och omfattar olika aspekter anser författarna och det innebär att människor lär sig hela livet och under olika tidpunkter av sitt liv. Lärandet kan ske både medvetet och omedvetet. För det mesta sker lärandet i tidiga åldrar omedvetet men studier visar att redan de allra yngsta barnen strävar medvetet efter att erövra sin omvärld. Då pedagogens roll har en stor betydelse genom att lära sig upptäcka och förstå det lilla barnets värld.

Livslångt lärande betyder även att de kunskaperna vi lär oss genom livet alltid kompletteras, utvecklas och förändras genom att vi använder oss av dem och lär oss nya saker. De kunskaper ett barn skaffar sig som liten kommer att användas även som vuxen. Att erövra omvärlden tar ett människoliv och varje människa erövrar olika kunskaper om omvärlden och olika kunskap inom olika områden (Pramling & Sheridan, 1999).

Barn som blir positivt bemötta i sitt lärande bevarar och utvecklar sin nyfikenhet och lust att lära genom hela livet. Det är viktigt att pedagoger ser barns intresse och förhåller sig positiva och stimulerande till detta hävdar Pramling & Sheridan (1999).

Johansson (2005) lyfter fram det faktum att barnen är kompetenta. Det är viktigt för alla barns självförtroende att de känner sig kompetenta och uppskattade i förskolan. Förskolan är en viktig del av barnens livslånga lärande och i förskolan skall barnen ges möjlighet att utveckla förståelse för sig själva och för sin omvärld. I förskolan har barnen möjlighet att lära och skapa kunskap i en pedagogisk verksamhet och därför är det viktigt att innehållet är planerat och valt utifrån barnens intressen. Detta kräver av pedagogerna inom förskolan att de har ett tydligt förhållningssätt och medvetenhet om vad de vill att barn skall lära sig i förskolan.

Det är viktigt att utgå från barns intresse och utveckla barnens positiva sidor och anpassa arbetsmetoden till barnen anser Pramling & Sheridan (1999). Varje barn har sina unika förutsättningar och i förskolan måste barnen ges möjlighet att ta tillvara och utveckla sina förmågor tillsammans med andra barn och vuxna. För att barn skall lära och reflektera över något krävs det att de är intresserade av innehållet.

Barns inflytande är också av stor betydelse för barns lärande anser Pramling & Sheridan (1999). I förskolan skall barn tillsammans med andra och vuxna aktivt delta i beslut som rör den pedagogiska verksamheten. Barnen ska lära sig att visa öppenhet och respekt för verksamheten genom att barns egna åsikter respekteras och utvecklas i förskolan.

Persson (2001) tar också upp att alla lärare skall ha kompetens att organisera arbetet så att hänsyn tas till elevers olika behov av tid, stimulans och stöd. Med hänsyn till det skall barnet uppmuntras och ges möjlighet till inflytande i olika aktiviteter i verksamheten.

3.7 Barns utveckling i grupp

Dion Sommer (2005) är professor i utvecklingspsykologi. Han har bedrivit bred forskning om barns uppväxtvillkor i det moderna samhället där han beskriver i boken *Barndomspsykologi* att barndomen och barns uppväxt inte är längre vad den har varit. Den ändrade synen på barn betraktar de relativt kompetenta med sina egna behov och intresse. Begreppet kompetens innebär *kunnande* och *skicklighet* säger författaren. Detta kräver att vuxna bemöter barnet som en aktiv deltagare i sin egen utvecklingsprocess förklarar Sommer (2005). Kompetent är en förmåga som man skaffar sig för att omsätta kunskap till handling. Kompetens måste både underhållas och förbättras hävdar Pape (2003).

Förskolan är en arena som kan stimulera barns utveckling och lärande och detta beror på flera faktorer anser Sommer (2005). I den moderna barndomen lever barn på flera sociala arenor och förskolan är en av dem. Förskolan är viktig miljö när det gäller erfarenheter och sociala relationer. Barnen skaffar erfarenheter i förskolan som spelar viktig roll i deras utveckling. Omsorg och uppfostran är också viktiga faktorer i barns utveckling skriver Sommer (2005).

Pape (2003) tar upp begreppet *social kompetens* där betonar hon begreppet som en viktig egenskap för barnen i förskolan. Social kompetens handlar om *konsten att umgås med varandra*. Detta betyder framför allt kunskaper, intresse och förmågor som behövs för att kunna samspela med andra människor förklarar Pape (2003).

En central uppgift i förskolan är att hjälpa barnen att utveckla sina sociala förmågor skriver Pape (2003). Med andra ord det handlar om att lära barn sociala färdigheter genom att stärka deras sociala kompetens. Förskolan blir en arena för socialt lärande om alla situationer i verksamheten utnyttjas medvetet i positiv innebörd. I det sammanhanget betonar Pape (2003) att samling och andra vuxenstyrda aktiviteter måste betraktas som viktiga inslag i förskolan. Detta beror på att de skapar en ram runt den pedagogiska verksamheten och bidrar till att stärka grupp känslan. Dessutom erbjuder samling och andra skapande och vuxenstyrda aktiviteterna för barnen nya impulser, kunskaper och idéer som de kan utnyttja i vardagen.

Pape (2003) skriver att enligt läroplanens mål måste barnen få möjlighet till kommunikation, söka ny kunskap, kunna samarbeta och utveckla sin sociala kompetens. Vidare påstår hon att en översikt av läroplanen när det gäller värdegrunden, verksamhetens uppdrag och mål visar att det läggs stor vikt vid att lära barnen de sociala förmågorna. Ett viktigt uppdrag för pedagoger är att stödja utvecklingen av barnens socialkompetens i förskolan (Pape 2003).

Språket är också av stor betydelse när det gäller barns utveckling av social kompetens anser författaren Pape (2003). Vidare påpekar hon att språket är ett socialt redskap för mänskliga kommunikation och spelar en central roll för att behärska *konsten att umgås med varandra*. Samlingen är ett tillfälle för barn att utveckla sitt språk. Samlingen är också ett exempel på en aktivitet med mål att skapa samspel mellan barn och vuxna. I samlingen försöker pedagoger att stimulera barns språkliga utveckling, samtidigt vill pedagogerna att alla barn ska få komma till tals anser Pape (2003:21).

3.8 Avrundning

Sammanfattningsvis hoppas vi att med hjälp av den här teoretiska bakgrunden kunna svara på våra frågeställningar och uppnå vårt syfte. Varför valde vi just denna litteratur beror till en stor del på att vi tyckte att det var relevant för vårt syfte och frågeställningar. Vi tycker även att den litteratur bakgrunden hjälpte oss att utföra intervjuer och observationer och även att analysera resultaten.

4 Metod

För att uppnå vårt syfte som är att studera samlingens betydelse för att utveckla barns lärande ur ett sociokulturellt perspektiv samt undersöka pedagogers och barns åsikter om samlingen i förskolan valde vi metoder utifrån den teoretiska bakgrunden som vi har beskrivit i litteraturgenomgången. Vi tycker att vårt arbete kan bidra till både vårt eget lärande och verksamhetens utveckling. Vi anser att det är viktigt att vi som lärare har god kännedom och förståelse för samlingens betydelse i barnens lärande.

För oss är det även av stor betydelse att ta hänsyn till barnens egna föreställningar om samlingen. Med hjälp av intervjuer kan vi få värdefull kunskap om hur barn uppfattar saker och ting och vad som är viktigt för dem.

Detta arbete är grundat på ett sociokulturellt och fenomenografisk perspektiv och våra metoder är av kvalitativ art som är relevant till vårt syfte. De kvalitativa metoder vi har använt är intervjuer och observationer (Stukát, 2005). Vi gjorde en empirisk datainsamling, sedan analyserade vi med hjälp av den teoretiska bakgrunden med syfte att få kunskap om samlingens funktion och betydelse i förskolan ur ett lärar- och barn perspektiv.

Vi valde att samla empiriska data tillsammans. Detta gjorde vi med tanke på att ha en gemensam och bredare inblick. Vi tyckte även att det kunde underlätta för oss att tolka och analysera vår undersökning. Detta val hade både fördelar och nackdelar. Det som var bra för oss var att vi kunde dela varandras åsikter och reflektera samtidigt och diskutera med varandra. Vi kände oss trygga och säkra i varandras sällskap och det hände ibland att om en missade en aspekt då uppmärksammade den andre det. På så sätt kunde vi komplettera varandra. Det som var mindre bra med att observera tillsammans var att det var tidskrävande.

4.1 Metodval

Johansson & Svedner (2006) skriver att de kvalitativa intervjuerna tillsammans med kvalitativa observationer är den mest primära metoden för att få fram den information man i de flesta fall söker vid examensarbeten inom lärarutbildningen. I den kvalitativa undersökningen använder sig forskaren av i hög grad friare strukturerade intervjuer som varierar på olika sätt.

Stukát (2005) förklarar att huvuduppgiften för det kvalitativa synsättet är att tolka och förstå de resultat som kommer fram av undersökningen och inte att generalisera, förklara och förutsäga. I denna undersökning spelar forskarens egna tankar, känslor och erfarenheter stor roll när materialet bearbetas. Resultatet beror i hög grad på vem som har gjort tolkningen.

Studien har en hög grad generaliserbarhet pga att samlingen är ett ofta förekommande fenomen inom förskolan som sker på en förutsatt tid, är en fast del av rutiner och har funnits som ett inslag i förskolans verksamhet i över hundra år. Studien undersöker samlingens planering, utförande och syfte i fyra förskolor. Det är ett för litet andel förskolor för att generalisera och individualisera om individen eller förskolor men vi anser ändå att samling som fenomen kan generaliseras till liknande kontexten (Patel & Tebelius, 1987:62).

4.1.1 Observationer

En bra metod för att kunna planera inför intervjuer och få bättre resultat är att börja med att observera det man undersöker och sedan göra intervjun utifrån observationerna säger Johansson & Svedner (2006).

För att genomföra undersökningen bestämde vi först att observera och möjligen delta i förskolornas samlingar och sedan anteckna hur många barn och vuxna som var med och vad de gjorde under samlingen. Därefter hade vi samtal med pedagogerna där vi intervjuade dem och reflekterade över samlingen som vi hade observerat. Stukát (2005) förklarar detta sätt att intervju för *ostrukturerade intervjuer*, där intervjuaren är medveten om vilken ämnesområde som ska undersökas. Den här metodiken är anpassningsbar och ger möjlighet att komma längre och nå djupare målen anser författaren.

Syftet med observationerna är att se vad som händer i en bestämd aktivitet. För att fånga observationerna kan man använda en viss teknik som bandinspelning, video och anteckningar. Det vanligaste sättet att registrera observationer är att skriva ner det som man ser omedelbart vid observationstillfälle eller vid senare tillfälle förslår författarna Rubinstein & Wesén (1986) Vi valde att göra deltagande observationer. Enligt Rubinstein & Wesén (1986) deltagande observation är en metod där observatören är aktiv och deltar i aktiviteten.

Rubinstein & Wesén (1986) anser att sättet att observera beror på själva observatörerna. Vår observationsmetod var att observera vad som händer i samlingen för att få en helhets bild av aktiviteten och skriva ner det vid ett senare tillfälle. Det viktigaste var att metoden möjliggjorde för oss att samla in information som behövdes för att genomföra vårt arbete. Ett viktigt perspektiv i samlingsobservationer enligt Rubinstein & Wesén (1986) är att observera samspelet mellan de vuxna och barnen vilket var också grunden i vår observation.

4.1.2 Intervjuer med barnen

Pramling Samuelsson & Doverborg (2000) skriver att barns tänkande har betydelse för vad de förstår och uppfattar. Intervjun ses som ett bra redskap för pedagogisk utveckling och ett sätt att upptäcka hur världen ser ut ur barnsperspektiv. Motiven för att intervju barnen och analysera dessa är att man som pedagog kan bli bättre på att förstå barns tankevärld och därmed kunna skapa en bättre lärandemiljö och sedan utvärdera sitt eget pedagogiska arbete (Pramling & Doverborg 2000). Motiven till att vi vill intervju barnen beror på vårt intresse för barnsperspektiv, kommunikation och samspel och den nya synen på lärande i förskolan som vi har nämnt i litteraturgenomgången (Pramling & Doverborg, 2000).

4.1.3 Intervjuer med pedagoger

Doverborg m.fl.(1996:34) anser att pedagogernas uppfattningar påverkar aktiviteten i förskolan. Vidare påpekar författarna att hur barn lär sig att uppfatta sin omvärld är beroende av hur vuxna i deras närhet agerar. De vuxnas agerande är i sin tur oftast ett uttryck för hur de uppfattar och tänker om olika saker. Hur tror då pedagogerna att barn lär sig i samlingen och vad tror de är bra för dem att veta inför planeringen var frågor som vi ville utreda. Därför tyckte vi att det var viktigt för oss att intervju pedagogerna.

Johansson & Svedner (2006) skriver att intervjuer ger information som gör det möjligt att förstå lärarens syn på undervisning, förhållningssätt, målsättningar och planering. Med andra ord ger intervjuer kunskap som är direkt översättbar till läraryrket. Vi strävade efter att få fram pedagogernas åsikter om samlingens betydelse i förskolan eftersom vi ville utöka våra kunskaper om samlingen.

4.1.4 Etiska förhållningssätt

Löfdahl (2004:58) skriver att en forskare som gör sin undersökning i en pedagogisk miljö tillsammans med små barn måste göra en rad etiska överväganden. Enligt henne måste forskaren följa vissa riktlinjer. Dessa riktlinjer innebär att ingen människa får komma till skada vare sig under forskningsprocessen eller när resultatet presenteras. Vetenskapsrådet betonar att deltagande i forskning måste vara frivillig och att de kan avbryta när som helst. Man måste informera dem som deltar om syftet och få deras samtycke. Det vill säga deltagarna har rätt att själva får bestämma om hur länge de vill delta i undersökningen. När informanterna dessutom är barn måste föräldrar och pedagoger också informeras och ge sitt samtycke. Med utgångspunkt i detta informerade vi barnen, pedagogerna och föräldrarna och fick deras samtycke för våra observationer och intervjuer.

Enligt Löfdahl (2004:59) är det också viktigt att förstå att barns intresse att delta i forskningsprojekt kan förändras över tid. Detta innebär att det som från början kan vara roligt och intressant för barnen kan senare upplevas som ett intrång. Därför var vi beredda på att avbryta våra observationer och intervjuer om barnen inte skulle vilja vara med.

Vi har också informerat undersökningsdeltagarna om undersökningens innehåll och att vi kommer att använda oss av bandspelare. Vi har fått intervjupersonernas tillstånd och försäkrade att ingen annan kommer att lyssna på banden och vi har även betonat att de kommer vara helt anonyma i redovisningen. Efter detta arbete kommer vi att förstöra allt material från intervjuerna och uppgifterna endast används för denna undersökning (Johansson & Svedner, 2006).

4.2 Undersökningsgruppen

Vårt urval av intervjupersoner består av åtta pedagoger på fyra olika förskolor. Vår undersökningsgrupp bestod av 8 kvinnliga förskollärare och 12 barn från fyra förskolor. De pedagoger som vi intervjuade var förskollärare. Vi vill också påpeka att några av dem som vi intervjuade kände vi från vår VFU (verksamhetsförlagd utbildning). Men detta påverkade inte vår undersökning dock kändes det ibland att man tog för givet att några aspekter var självklara för oss.

Vi intervjuade två pedagoger och tre barn från varje förskola. Vi eftersträvade en variation hos pedagogerna när det gäller deras erfarenhet på deras respektive avdelning. Anledningen till detta var att vi ansåg det viktigt och relevant för vår undersökning och även för vår kommande yrkesroll att studera verksamheterna och samtidigt få en variation i materialet. Förskollärarna som vi intervjuade kallar vi förskollärare 1, 2,3 osv. Fakta om pedagogerna har hjälpt oss att förstå och analysera resultatet av intervjuerna därför valde vi att presentera det.

Här beskriver vi en sammanfattning av detaljer om de pedagoger som vi intervjuade:

Tabell 1: fakta om pedagogerna

Lärare	Avdelning	Arbete
Förskollärare 1	3-5 års avd.	5 års erfarenhet
Förskollärare 2	3-5 års avd.	7 års erfarenhet
Förskollärare 3	3-5 års avd.	Nyexaminerad
Förskollärare 4	3-5 års avd.	25 års erfarenhet
Förskollärare 5	3-5 års avd.	30 års erfarenhet
Förskollärare 6	3-5 års avd.	20 års erfarenhet
Förskollärare 7	3-5 års avd.	Nyexaminerad
Förskollärare 8	3-5 års avd.	2 års erfarenhet

Barnen som vi intervjuade var mellan 5 och 6 år. Pedagogerna hjälpte oss att välja de barnen som inte var blyga. De hade varit en längre period på avdelningen och hade deltagit i många samlingar. Vi intervjuade sammanlagt 12 barn, sju flickor och fem pojkar. Vi ville ha en så jämn könsfördelning som möjligt.

Förskolorna kallar vi för förskolor A, B, C och D. Förskola A och B ligger i de centrala delarna av en stor stad och förskola C och D ligger i ett mångkulturellt ytterområde till en stor stad. Alla förskolor som vi besökte har barn mellan 3 och 5 år. Även detta var valt medvetet eftersom vi tyckte att det kunde underlätta undersökningen och genomförande av intervjuer. Här nedan kommer en liten kort beskrivning av de fyra förskolor som vi besökte:

Förskola A

Förskola A består av två avdelningar, en för små barn (1-3 år) och en för stora barn (3-5 år). Det går 20 på stora barnsavdelning. Förskolan har sin egen gård. På förmiddagarna är man ute för det mesta. De har samling bara en gång i veckan under våren. Samlingen brukar vara klockan 11:00. Samlingen påverkas av väder och årstider, enligt pedagogerna. När det är fint och varmt då är man ute mycket och har nästan inga inomhusaktiviteter.

Förskola B

Förskola B har sex avdelningar varav tre avdelningar för små barn (1-3 år) och två avdelningar för stora barn (3-5) och en är resursavdelning. Det finns en gemensam, stor gård som tillhör alla avdelningar. På den avdelningen som vi besökte arbetar tre pedagoger och en person som resurs. Avdelningen har 20 barn. De brukar ha samling varje dag innan lunch dvs. klockan 11:15 . De har ett temainriktat arbetssätt och jobbar mycket med tema och har ofta utflykter och studiebesök. Samlingens innehåll är också påverkat av teman.

Förskola C

Förskola C består av tre avdelningar. En avdelning är för små barn (1-3), den andra är till stora barn (3-5) och den tredje kallas syskonavdelning och är för barn mellan 1 och 5 år. Det jobbar tre pedagoger på förskolan, två förskollärare och en barnskötare. Förskolan har samling varje dag men en gång i veckan brukar de ha samling bara med de stora barnen dvs. (5-6) åringar medan de andra barnen har andra aktiviteter den dagen. Samlingen brukar vara klockan 9:00 på morgonen efter frukost.

Förskola D

Förskola består av tre avdelningar. En avdelning är för små barnen (1-3), de andra är till stora barn (3-5). Det arbetar tre pedagoger på avdelningen, två förskollärare och en barnskötare. Förskolan har sin egen gård med tillgång till olika leksaker. Avdelningen som vi har besökt har samling varje dag och brukar vara vid 11:00 tiden innan lunch.

4.3 Genomförande

Vi började med att kontakta förskolorna och boka tid för genomförande av vår undersökning. Några tackade ja och några tackade nej. Vi skrev en liten presentation om oss och lämnade till dem. Vi skickade även brev med barnen för att få föräldrarnas tillåtelse. De skulle skriva under och lämna tillbaka. Vi besökte fyra förskolor och observerade fyra samlingar.

Observationer

I varje samling satt vi med pedagogerna och barnen. Vi gjorde deltagande observationer. Rubinstein & Wesén (1986) förklarar att deltagande observation är en metod där observatören är aktiv och deltar i aktiviteten. Vi satt med barnen och pedagogerna och sjöng sånger och deltog i deras lekar i samlingen. Istället för att skriva samtidigt bestämde vi att anteckna senare. Vi gjorde detta med tanke på att vi inte ville fånga barnens uppmärksamhet och inte heller förstöra stämningen i samlingen.

Intervjuer

Vi intervjuade både barnen och pedagogerna. Som tidigare nämnts ville vi undersöka vad barnen och pedagogerna tycker om fenomenet samling (Pramling & Doverborg 2000 och Doverborg m.fl. 1996). Vi tog telefonkontakt med pedagogerna och frågade om de ville delta i vår undersökning. Vi gav dem en liten introduktion om oss och om vårt arbete. De som vi frågade var mycket positiva och ville gärna ställa upp. De hjälpte oss att genomföra vår undersökning genom att lämna information till föräldrarna, få deras tillåtelse och välja barnen för intervjuer.

I varje förskola observerade först vi samlingarna sedan intervjuade vi barnen och sedan pedagogerna. Intervjuerna genomfördes av oss två tillsammans på förskolorna. Fördelar med detta var att vi kunde fokusera på olika område vid intervjun och vi kunde stödja varandra och kände oss trygga i varandras sällskap. För att genomföra intervjuerna använde vi bandspelare. Detta var gjort med tanke på att samla all information på ett säkert sätt. På intervjun delade vi upp intervjufrågorna. Vi tog ansvar för hälften av frågorna var och på så sätt undvek vi att avbryta eller prata i munnen på varandra.

Efter intervjuerna var nästa steg att transkribera dem. Vi delade uppgiften mellan oss och skrev ner alla intervjuer. Det var en tidskrävande och svårt uppgift. Ibland fick vi spola tillbaka flera gånger för att inte missa viktig information. Sedan satt vi och diskuterade med varandra och valde den information som vi tyckte var relevant för vårt syfte och undersökningen. Vi kategoriserade även resultatet för att kunna analysera den sedan.

Intervjuer med barnen

Vi intervjuade barnen enskilt. Vi satt i ett rum i respektive avdelningar och hämtade barnen en och en. Före intervjun pratade vi lite med barnen, visade bandspelaren och hur den fungerade genom att spela in barnens röster och barnen fick höra på sina röster. Detta underlättade för oss att genomföra intervjun sedan och skapade en relation mellan oss.

Vi märkte även att de inte var nyfikna längre på bandspelaren och koncentrerade sig mer på samtalet. Vi hade förberett frågorna före. Under samtalets gång hade vi några följdfrågor och försökte anpassa frågorna efter barnens nivå.

Intervjuer med pedagogerna

Intervjuer med pedagogerna genomfördes i personalrummet under rasten. Det var inga andra där så vi fick vara ostörda. Vi hade intervjufrågor som vi lämnade till dem före intervjun för att de skulle kunna förbereda sig. Vi ställde frågorna så öppna som möjligt för att få ett samtal snarare än en intervju. Vi försökte att formulera så relevanta och öppna frågor som möjligt med hänsyn till vårt syfte. Se bilaga 2 för totala intervjufrågor. Vi frågade även efter deras tillåtelse för att spela in samtalet. Som sagt hade vi intervjuerna efter våra observationer och observationerna gav oss mängder med informationer och underlättade intervjuerna.

5 Resultat

I den här delen presenterar vi det resultat vi fick från undersökningen. Vårt empiriska material bestod av observationer, intervjuer med pedagogerna och barnen. Vi har valt att beskriva resultat av varje metod för sig. Vi redovisar resultaten först och sedan analyserar vi dem med hjälp av den teoretiska bakgrunden som är utgångspunkten i vårt arbete. Vi diskuterar samtidigt med egna ord. Utifrån vårt syfte och våra frågeställningar har vi sorterat materialet i olika kategorier som vi tyckte var relevanta. Vår problemprecisering är att undersöka vilken roll pedagogen har i samlingen och vad samling har för betydelse för barnens sociala och språkliga utveckling och vilka föreställningar barn har om samlingen. I detta kapitel belyser vi resultatet av både observationer och intervjuer.

5.1 Observationsresultat

Här redovisar vi det resultat vi fick från våra observationer av samlingar. Som nämnts tidigare har vi observerat fyra samlingar. Vi beskriver först våra observationer och sedan analyserar vi datamaterialet utifrån vårt syfte och frågeställningar. Vi försöker besvara vilken betydelse samlingen har för barnens sociala och språkliga utveckling och lärande. Vi tar även upp pedagogens roll i samlingen. Här nedan kommer en sammanfattning av våra observationer från de fyra förskolorna.

Tabell 2: Sammanfattning av samlingsobservationerna

Observation	Förskola A	Förskola B	Förskola C	Förskola D
Samlingens utformning	Alla sitter på golvet	Alla sitter på golvet	Barnen sitter på golvet och en vuxen på en stol	Alla sitter på golvet
Samlingens förekomst	En gång i veckan, kl 11.00	Varje dag, kl 11.15	Varje dag, kl 9.00	Varje dag, kl 11.00
Tid	Ca 20 till 30 minuter	Ca 20 till 30 minuter	Ca 20 till 30 minuter	Ca 20 till 30 minuter
Ledning av samling	En pedagog, andra vuxna deltar	En pedagog, andra vuxna deltar	En pedagog	En pedagog, andra vuxna deltar
Aktivitet	Berättar stolen, Björnen sover	Teater, förskolans tema	En planerad aktivitet utifrån läromedel	Flanosaga, språklekar
Övrigt	Sång, samtal, upprop	Sång, samtal, upprop	upprop	Sång, samtal, fruktstund

Här beskriver vi samlingsobservationerna:

Samlingsobservation 1

Förskola A: Deltagande: 20 varav 8 flickor 9 pojkar och 3 pedagoger.

Samlingen började kl. 11:00. Före samlingen satt barnen i en soffa och bläddrade i några böcker. Pedagogen förklarade att de brukar vara ute på förmiddagar och när de kommer in brukar barnen sitta och lugna ner sig en liten stund före samlingen.

En av pedagogerna ropade upp namnet på barnen och de fick hålla i händerna av varandra. Hon ropade varannan pojke och varannan flicka. De stod i en ring. När alla var uppropad fick de sitta ner på golvet.

Samlingen började med en Hej sång. Efter sången sa pedagogen till ett barn att hämta Berättarstolen. Barnet satt på den och berättade hur hon hade haft med djuret i helgen. Det var ett bestämt djur som pedagogerna hade gjort levande på avdelningen. Barnen brukar turas om att ta hand om det och ta med hem under helgen.

Flickan hade en påse med sig där djuret låg. Hon öppnade påsen och berättade vad hon hade gjort under helgen. Hon såg väldigt glad och stolt ut över att djuret fick sova över hos henne. Pedagogen ställde några frågor till henne, t.ex. Vad gjorde ni tillsammans?, Hur gick det?, Har ni haft roligt? osv. Flickan berättade allt med glädje i rösten. De andra barnen lyssnade och såg nyfikna ut, de räckte upp handen och ställde några frågor.

Sedan bad pedagogen att flickan skulle lämna djuret i andra rummet eftersom hon ville diskutera en hemlighet med barnen. Flickan gjorde så. Pedagogen viskade till barnen att djuret fyller år nästa vecka och hon ville att barnen skulle planera dess födelsedagskalas. Då kom barnen med olika förslag på hur de ville fira födelsedagen. Några ville göra en tårta med bananskal till djuret eftersom det gillade bananskal. Några sa att de ville ta med ballonger och dekorera rummet. Pedagogen lyssnade på alla och bekräftade deras idéer. Barnen var glada och nöjda efter att ha sagt sina åsikter och fått bekräftelse.

Eftersom hade barnen suttit länge sa pedagogen att de behövde röra på sig. Därför valde de att leka Björnen sover (en lek där ett eller några barn blir björnar och låtsas sova medan de andra håller i händerna och går runt i en ring och sjunger sången). När de sjöng den sista versen, vaknade plötsligt björnen och sprang och försökte fånga de barnen som gick runt. Då fylldes hela rummet med skrik och ljud. Alla sprang åt i olika håll för att slippa bli fången. De skrattade, skrek och försökte skrämja björnen. Den som blivit tagen blev björn nästa gång. De lekte den här leken länge tills alla fick vara björn. Efter samlingen följde alla med pedagogerna till matrummen och åt lunch.

Samlingsobservation 2

Förskola B: Deltagande: 18 varav 6 flickor 9 pojkar och 3 pedagoger.

Samlingen började klockan 11:15. Alla satt i en ring på golvet. Barnen hade bestämda platser så de satt på sina märken. Pedagogen som skulle hålla samlingen presenterade oss för barnen och hälsade oss välkommen. Sedan sa hon till barnen: Eftersom våra gäster inte vet vad alla barn heter, ska vi sjunga en namnsång? Alla sjöng och tittade lite blygt på oss när de fick säga sitt namn.

Efter namnsången berättade pedagogen att hon hade förberett en dockteater med barnen och de ville gärna visa upp den för oss. Hon tog med sig tre barn som skulle delta i teatern och gick till andra rummet. Sedan gjorde hon i ordning lite material och förberedde scenen. Hon lade två stolar bredvid varandra och täckte dem med en vit gardin. Bakom stolarna satt hon med barnen och de visade upp sina händer med dockor. Publiken fick också byta plats och sitta i två rader.

Teatern handlade om en liten saga som pedagogen hade skrivit med barnen. Det fanns olika djur t.ex. en hund, en björn, en katt och en dinosaurie. Pedagogen spelade hunden, och stöttade barnen genom att viska till dem hur de skulle göra.

När teatern var slut kom alla skådespelarna fram och fick en stor applåd. De barnen som var publiken tittade med nyfikenhet. De satt tysta under föreställningen.

Efter teatern satt alla på sina vanliga platser och pratade om teatern. Pedagogerna frågade vad de tyckte om föreställningen och hur de ville ha det nästa gång. De som inte var med ville gärna delta i den och sa namn på djuret de ville bli nästa gång. De räckte upp handen och fick på sin tur för att berätta sina åsikter. Ett barn som var dukbarn följde med en pedagog till matsalen och dukade, medan andra fortsatt diskutera teatern tills de skulle äta.

Samlingsobservation 3

Förskola C: Deltagande: 10 varav 4 pojkar 5 flickor 1 pedagog.

Samlingen började klockan 9:00. Pedagogerna samlade alla barnen och tog dem till ett rum. Hon satt på en stol medan barnen satt på golvet i en halvcirkel. Hon berättade för barnen att vi ville besöka dem och titta på deras samling. Hon tog fram två handdockor (Valpen och Snigeln) och gjorde en dialog med dem. Det såg ut som en uppvärmningsövning där valpen skällde högt och argt medan snigeln lät snäll och lugn. Hon frågade hur är det att ha så mycket oväsen? Vilket sätt var bra att uttrycka sig?

Sedan gjorde hon en uppgift. Hon tog fram en bild och visade barnen. Hon berättade en kort händelse om vad som hände på bilden. Det fanns två barn på bilden som satt i sandlådan och lekte men bredvid dem stod ett barn och tittade bara på dem. Pedagogerna ställde många frågor angående bilden t.ex. Vad tycker ni barnet på bilden skulle säga till dem som leker? Vad tror ni de två svarade?, Hur tycker ni man ska fråga om man vill vara med någon att leka?, Hur ska man svara om någon frågar om man får vara med? osv. Barnen räckte upp handen och svarade på frågorna. De kom med olika alternativ och sa hur de skulle göra om de själva var i den här situationen. De pratade också om något likadant som det hade hänt.

Pedagogerna uppmuntrade barnen till större delaktighet. Barnen svarade på frågorna. Hon värderade inte svaret genom att säga det var ett bra svar utan sa: Det där var ett förslag, Vad kan det finnas för fler förslag? Alla fick möjlighet att säga sina tankar. De väntade på att säga sina åsikter och lyssnade på vad de andra sa. Pedagogerna riktade sin uppmärksamhet på dem som var lite blyga och tysta.

Efter samlingen brukar det oftast vara fruktstund. Därför slutar pedagogerna samlingen med en liten lek fruktjakt. Före samlingen hade en av pedagogerna gömt frukten någonstans i rummet. Barnen fick gå runt själva och hitta fruktkorgen. Pedagogerna försökte ge barnen lite ledtrådar och sa: *Den är inte högt upp där fåglarna flyger, inte där nere där fiskarna simmar utan den är mitt emellan.* De gick runt i rummet. Kollade överallt och såg väldigt engagerade ut och till slut hittade ett barn fruktkorgen på hyllan. Efter fruktstunden gick alla ut och lekte på gården.

Samlingsobservation 4

Förskola D: Deltagande: 18 varav 9 pojkar 7 flickor och 2 pedagoger.

Samlingen började klockan 11:00. Alla barn satte sig i en ring runt fröken. De såg lite nyfikna ut. Pedagogerna hade två bollar i handen. Den ena var stor och den andra var liten. Den lilla bollen var rosa och den stora var grön. Båda bollarna var taggiga och blinkar när man studsar dem. Innan hon började rulla bollen till barnen berättade hon för dem att de fick välja vilken boll de ville att hon skulle rulla till dem. Pedagogerna började samlingen med att rulla en boll till var och en.

Det barnet som fick bollen blev jätteglad och kände på bollen, slog lite på golvet för att se om den blinkade eller inte. Sedan bad hon barnet att säga sitt namn och alla klappade namnet. Barnen fick också säga på vilket märke de satt.

När de har klappat alla barns namn, frågar pedagogen om de barnen som är frånvarande. Sedan tar hon fram en påse. Först får barnen gissa vad det kan vara i påsen. De kommer med olika gissningar. Sedan berättar hon att det finns några gäster här inne som vill komma ut och hälsa på. Barnen blev nyfikna. De tittade och väntade ivrigt. Pedagogen tog fram några leksaksdjur och barnen fick sjunga sånger om varje djur.

Efter det frågade pedagogen barnen om de ville lyssna på en saga. Svaret var ja. Hon berättade en flanosaga för dem där hon visade bilder medan hon berättade sagan. Hon dramatiserade. Pedagogen stannade också lite grann mitt i sagan och ställde små frågor till barnen t.ex. Får man ta saker från andra?, Får man göra så? Barnen lyssnade på sagan med stort intresse. Även de barnen som verkade vara aktiva och hade svårt att sitta still, satt och lyssnade på sagan och såg engagerade ut. Samlingen avslutades med att ett barn följde med pedagogen till matsalen och kollade vad det var för mat och sedan ropade hon på de andra en och en och informerade om maten.

Sammanfattning

Det har varit mycket lärorik och intressant med deltagande observationer. Vi delade verkligen många fina, roliga och spännande stunder med barnen och pedagogerna. Vi känner verkligen att de observationerna har bidragit till vårt eget lärande. Vi kommer att ha nytta av de lärorika samlingarna i vårt framtida yrke. Här nedan analyserar vi samlingsobservationerna. Vi tänker inte analysera samlingarna enskilt utan redovisar de olika kategorierna som vi gjorde efteråt för att kunna uppnå vårt syfte och svara på frågeställningar.

5.1.1 Resultatdiskussion av observationerna

Här nedan analyserar vi vårt resultat av observationerna. Vi beskriver våra tolkningar av det som vi såg och upplevde under iakttagelserna. Att observera samlingar var en spännande upplevelse för oss. Vi fick möjlighet att besöka olika förskolor och titta närmare på samlingarna. Genom att observera olika samlingar fick vi se en mångfald och av pedagogernas sätt att organisera pedagogiska verksamheter. Här analyserar vi det resultat som vi fick av våra observationer.

Samlingens innehåll och planering

En överblick på de samlingar som vi observerade visar att nästan alla hade liknade innehåll. De började med ett närvaroupprop och lite samtal om väder och om dem som var närvarande. Även de barnen som var frånvarande nämndes. Samlingarna började med sånger och sedan fanns det olika delmomenten som pedagogerna hade planerat och anpassat enligt sina respektive temat och sin verksamhet. Förskola A hade berättare stolen och leken Björnen sover. Förskola B hade teater och diskussion om avdelningens nuvarande tema. Förskola C hade en planerad aktivitet för social träning. Förskola D arbetade medvetet med språkutveckling genom att använda olika aktiviteter som flanosaga och språkpåsar.

I den samling där klappades alla barnens namn under uppropet var detta gjort kanske med tanke på att göra närvaron tydlig och överskådlig för alla. Pedagogerna upprepade alla barnens namn i samlingar eftersom upprepning är mycket viktig för små barn, både som tryggt igenkännande och för inläring. När de räknade hur många klappar alla fick, lärde de sig lite matematik, stavelser och språk. Att använda bollar och rulla till barnen för att uppmärksamma varje enskilt barn var någonting vi blev inspirerade av. Barnen fick också välja boll vilket gjorde att de fick uppleva att de hade medbestämmande och inflytelse i aktiviteten (Lpfö 98).

Samlingarnas utformning verkade vara likadan. Alla barn och pedagoger satt i en ring på golvet förutom pedagogen på förskola C som satt på en stol. Detta antyder vilken barnsyn man har. Att sitta på golvet med barnen är att komma på barnens nivå och är viktig för att visa en demokratisk synsätt. Däremot att sitta på en stol antyder att man har makt och högre position. Enligt Bae (1996) maktposition betyder att vuxna har en makt i mötet med barn och det är viktigt hur man som pedagog reagerar på barnens handlingar och svarar på barnens kommunikation. Hon anser att det är viktigt för lärare att bemöta barn på ett respektfullt sätt, särskilt när det gäller små barn och en av de viktigaste faktorerna i möte mellan barn och vuxna är förståelse, inlevelse, bekräftelse och öppenhet från vuxnas sida.

Efter våra observationer har vi kommit på att samlingen är en aktivitet som behöver planering. När vi observerade samlingarna kunde vi se pedagogerna hade planerat och förberett sig. De hade planerat samlingarna utifrån ett visst mål och syfte. De försökte ha både roliga och lärande momenten i samlingen. Vi upptäckte även att planeringen inför samlingen varierade på grund av pedagogers erfarenhet och utbildning. Alla samlingar som vi observerade var väl planerade t.ex. dockteater, flanosaga, berättare stolen. Pedagogerna hade planerat aktiviteterna utifrån barnens intresse och avdelningens aktuella tema (Lpfö 98).

I samlingen kan pedagogen planera aktiviteter som fångar barnens uppmärksamhet och ökar deras koncentration betonar Haglund (2004). När vi analyserade sagan i samlingen upptäckte vi att den också var välplanerad. Pedagogen hade valt en saga som var lätt för små barnen att föreställa sig och passade deras nivå. Hon hade ögonkontakt med dem och dramatiserade den.

Pedagogens roll

Pedagogens roll i samlingen är av stor betydelse. Detta är något som vi observerade i alla samlingar. För att fånga barnens uppmärksamhet och intresse fick pedagogen ta på sig många roller t.ex. skådespelarens, berättarens, lekkamratens, sångarens, lyssnarens, lärarens m.m. Vi märkte att det var viktigt att ha roligt på samlingen och för att göra den roligt både för barnen och vuxna. Alla pedagogerna hade planerat noga och gjorde samlingarna roliga och levande.

Pedagogerna hade makt och använde den medvetet eller omedvetet. Vi märkte att det var de som styrde samlingen. De bestämde för det mesta vilka aktiviteter man skulle ha. För att ha ordning fick barnen sitta på bestämda platser. Om de ville prata med pedagogen eller med varandra fick barnen räkna upp handen. Vi såg också genom genomförandet av samlingar vilken syn pedagogerna hade på barnen och på lärande. Några satte barnen i centrum genom att göra dem delaktiga t.ex. räkna barnen, berätta vad de hade gjort i helgen, diskutera aktuellt tema, leka olika leker osv. Samlingen är en möjlighet för kommunikation mellan pedagogen och barnen. I förskolan handlar det framförallt om makten som pedagogen har i förhållande till barnen. Bae (1996) pratar om begreppet *definitions*makt.

Denna maktposition kan användas på ett sätt som främjar barnens självständighet, självförtroende och respekt för sig själva och de andra. Hon påpekar att kommunikation bidrar till utveckling av självständighet, självrespekt och självtillit hos barnen.

Sångeleken Björnen sover och leken Fruktjakten var också planerade. Båda aktiviteterna kom efter stillasittande aktiviteter. Det är viktigt att man inte bortser ifrån rörelsen och det kroppsliga uttrycket. De så kallade stillasittande aktiviteterna har visserligen en viss plats i barnets liv, men kroppsliga aktiviteter är likaväl väsentliga för deras utveckling anser Rasmussen (1993).

I den samlingen där de hade teater var barnen mycket delaktiga genom att delta i pjäsen och efteråt diskutera med varandra om vad de tyckte och tänkte. Pedagogerna hade tagit deras intresse på allvar och hade skrivit och planerat pjäsen tillsammans med barnen. De som inte var med ville gärna delta nästa gång och berättade om sina idéer. Vi såg att de som deltog var väldigt stolta över det. Även publiken tyckte det var spännande. Vi tycker att den här metoden som pedagogerna hade i samlingen representerar den nya synen på lärande där det sociokulturella perspektivet står i fokus (Carlger, 1999). Det ingår i pedagogerna uppdrag enligt läroplanen (Lpfö 98) att skapa miljöer som stimulera fantasin och kunna kommunicera med hjälp av olika uttrycksformer såsom bild, drama, dans som metod i förskolan för att främja barns utveckling och lärande.

I samlingen fick barnen säga sina åsikter om saker och ting. Pedagogerna lyssnade uppmärksamt, bekräftade vad barnen sa och uppmuntrade dem. De visade också respekt både för barnen och för deras åsikter. Barnen fick välja sånger och roller i leker (Lpfö 98).

Pedagogernas beteende i samlingar var också viktigt. De använde rösten och kroppsspråket på ett speciellt sätt för att fånga barnens uppmärksamhet och göra dem nyfikna. Det var intressant att se hur barnen var engagerade i aktiviteterna i samlingar. Haglund (2004) skriver att Pedagogens förhållningssätt under samlingen är också av stor betydelse och betraktas som en konst.

Pedagogen som hade dockteater väckte barnens intresse och stimulerade deras fantasi. Hon besjälade djuren eftersom hon ville locka barnen till kommunikation. Barnen var mycket engagerade och lyssnade med nyfikenhet och entusiasm. Varje barn har sina unika förutsättningar och i förskolan måste barnen ges möjlighet att ta tillvara och utveckla sina förmågor tillsammans med andra barn och vuxna. För att barn skall lära och reflektera över något krävs det att de är intresserade av innehållet (Johansson, 2005).

Lärande i samlingen

Beroende på samlingens utformning och innehåll spelar den en viktig roll i barnens lärande. Enligt våra samlingsobservationer har vi kommit fram att samlingen är ett viktigt inslag i barns lärande och utveckling. Johansson (2005) skriver att pedagogernas föreställningar om barnet som person är en viktig fråga i verksamheten för barns lärande.

Pedagogen som började sin samling med att rulla bollar ville dels fånga barnens uppmärksamhet och dels träna deras greppkänsla och kunskap om färger och storlekar. Hon hade kanske valt bollar med tanke på att lära barnen matematik. Den gröna bollen var stor och den rosa bollen var liten. Båda var tagiga och blinkande.

Barnen lärde olika färger och former. Den användning av bollar kan kopplas till Fröbelspedagogiken och även tolkas som fysiska artefakter enligt det sociokulturella perspektivet. Säljö (2000) hävdar att i ett sociokulturellt perspektiv har termerna redskap och verktyg en speciell betydelse.

I varje samling började man med ett upprop som hjälpte barnen att lära sig allas namn. Pedagogerna nämnde namn på olika saker och upprepade för att barnen skulle lära dem. Pedagogerna hade olika material och redskap i samlingen för att främja deras lärande. Till exempel berättarestolen, bollar av olika färger och storlekar, handdockor, bilder, flanosaga osv. Pedagogerna använder i sina samlingar olika verktyg till exempel, berättarstolen, sångpåsar, flanosagor, bilder, handdockor och olika instrument som redskap för att bevara deras intresse och främja deras lärande. Enligt Vygotskij lär barn av varandra för att de pratar med varandra på samma nivå och de har lätt att förstå varandra. Barn lär mer och bättre tillsammans med andra som kan mer än de själva inom det aktuella området. Han lyfter vidare fram att barn lär tillsammans genom att kommunicera och imitera varandra. Han sätter barnet som en social och kulturell varelse i centrum (Dysthe, 2003).

Social kompetens och kommunikation i samling

Samlingen bidrar till både social och språklig utveckling hos barnen. Detta var också något som var tydligt i alla samlingar. Pedagogerna samtalande med barnen och bekräftade både det enskilda barnet och gruppen. Det sociala samspelet mellan pedagogen och barnen och barnen sinsemellan var utmärkt. Förskolan vilar på demokratins grund säger läroplanen. Barn söker och erövrar kunskap genom lek, socialt samspel, utforskande och skapande, men också genom att iaktta, samtala och reflektera (Lpfö 98).

Språk och samtal är nyckel ord för oss för att beskriva samlingarnas innehåll. Man sjöng sånger, rim och ramsor för att utveckla barnens språk. I alla samlingar ägnade pedagogerna mycket tid åt att prata och samtala med barnen. Språket är av stor betydelse när det gäller barns utveckling av social kompetens anser författaren Pape (2003). Språket är ett socialt redskap för mänsklig kommunikation och spelar en central roll för att behärska *konsten att umgås med varandra*. Samlingen är ett tillfälle för barn att utveckla sitt språk. Samlingen är en aktivitet med mål att skapa samspel mellan barn och vuxna. I samlingen försöker pedagoger att stimulera barns språkliga utveckling, samtidigt vill pedagogerna att alla barn ska få komma till tals anser Pape (2003).

När pedagogen rullade bollen uppmärksammade hon varje enskilt barn. Det fanns naturligtvis barn som var tillbakadragna och blyga. Genom att känna på bollen, säga sitt namn och klappa namnet, fick de möjlighet att förstärka sin självkänsla och uppleva förmågan till självhävdelse. För att de ska kunna fungera effektivt i det sociala samspelet med andra i förskolan är det nödvändigt att barnet har förmåga till självhävdelse (Pape, 2003).

I samlingen måste barnen inordna sig i ett kollektiv, vilket gör att de tränas i att lyssna, vänta på sin tur och tala inför grupp, samtidigt som deras koncentrationsförmåga övas upp. Avsikten är också att stärka gruppen och att få en gemensam upplevelse (Lpfö 98). Samling är ett bra exempel på tillfällen när man kan träna och lära barnen de grundläggande kompetenser.

Samling är ett bra tillfälle att skapa grupp känsla. Det barnet som satt i berättarstolen var väldigt stolt och glad. Att vara i centrum och få allas uppmärksamhet hjälper att förstärka barnens självförtroende och självkänsla (Pape, 2003). Sånger hade stor plats i alla samlingar som vi observerade. Alla sjöng gärna och var engagerade. Att välja sin favoritsång och sjunga tillsammans utvecklar deras språk och social kompetens.

I samlingen där pedagogen hade en planerad aktivitet, visade bilder och jobbade medvetet med barnens emotionella och sociala träning. Barnen fick en uppgift att lösa ett problem. Genom att ge olika förslag fick barnen möjlighet att reflektera kring situationen och utveckla sin förmåga till empati (Pape, 2003).

Det sociokulturella perspektivet är vår teoretiska utgångspunkt i detta arbete och belystes i litteraturgenomgången och vi ser kopplingar till detta perspektiv med våra observationer om samlingen. Med fokus till detta perspektiv konstaterar vi att samlingen bidrar till att kommunicera med barnen på olika plan, att bearbeta upplevelser och utveckla tanke, fantasi och språket hos barnen. De lär sig även ha tålmod, samförstånd och social kompetens genom att sitta tillsammans och lyssna på andra (Dysthe, 2003).

5.2 Intervjuresultat

Nu ska vi gå in på vår intervjustudie och redovisa dess resultat. Det har varit mycket intressant och givande att ha fått ta del av barns och pedagogers åsikter kring samlingen i förskolan. Intervjuerna gav oss en djupare förståelse om hur barnen och pedagogerna upplever samlingen.

5.2.1 Resultat av barnintervjuer

Vi har intervjuat 12 barn som bestod av 7 flickor och 5 pojkar. Barnen var mellan 5 och 6 år. Som vi har tidigare nämnt valde vi att först delta i samlingar och sedan intervju barnen och pedagogerna för att få en förförståelse. På så sätt var det lättare för barnen att reflektera om samlingen och svara på frågorna. Med stöd av litteraturen och utifrån barnens svar har vi gjort egna tolkningar och sorterat dem i olika kategorier för att svara på våra forskningsfrågor dvs. pedagogens roll i samlingen, förskolebarns föreställningar om samlingen och samlingens betydelse för barns sociala och språkliga utveckling. Den fenomenografiska ansatsen är grunden till vår analys av barnens svar.

I kommande resultatsammanställning har vi valt att redovisa alla grupperna tillsammans. Det vill säga vi utgår från de mest återkommande svaren från barnintervjuerna. Detta gjorde vi med tanke på att vi ville lyfta fram de mest förekommande svaren. Vi har kommit fram till följande resultat utifrån den mångfalden av svar vi fick i våra samtal med barnen.

Samlingens innehåll

För att reda ut vad samling innebär för barnen ställde vi frågor som t.ex. Vad gör ni i samlingen? Barnen svarade utifrån sina erfarenheter och vi fick svar som:

- Vi sitter på prickarna
- Vi leker, vi sjunger
- Vi sitter på golvet och lyssnar på fröken
- Vi säger vad vi heter

Lärande i samlingen

När vi frågade barnen vad tycker de att de lär i samlingen då svarade de så här:

- Vi lär oss att sjunga
- Vi lär oss vad vi heter i efternamn.
- Vilka färger vi har på byxor och strumpor.
- Vi lär oss att sitta still.
- Vi lär oss att vara snälla och inte slåss.
- Man lär sig färgerna.
- Vi lär oss läsa och skriva.

Positiv beteende

Nästan alla barn som vi intervjuade hade positiva tankar om samlingen. De tyckte att det var roligt att ha samling och ville gärna ha samling varje dag. Det som var mest intressant för dem var att välja och sjunga sina favoritsånger. De tyckte också att det var spännande att leka olika lekar på samlingen. Exempel från barnens svar:

- Det är roligt att sjunga
- Jag gillar att sjunga på samlingen
- Att leka hunden och benet är roligt
- Att lyssna på saga är kul
- Dans och stå i en ring är kul

Tråkigt på samlingen

Vi frågade även barnen om vad som var mindre bra på samling i förskolan. Exempel från barnens svar:

- Det är tråkigt att sitta på golvet. Man blir kall på rumpan.
- Att vara tyst och sitta stilla.
- När de (andra barnen) inte lyssnar på fröken och hon blir arg.
- När jag inte får vara med i samlingen. Mamma lägger mig i sängen och fröken lägger mig i andra rummet.
- Jag fick inte sitta bredvid fröken.

Fröken bestämmer

Alla barn hade samma svar att det är fröken som bestämmer i samlingen. Här är det några utav de svaren vi fick:

- Barnen får aldrig bestämma.
- Fröknarna bestämmer.
- Eva (påhittat namn) bestämmer hela tiden
- Barnen får inte bestämma, vet inte varför?

En drömsamling

För att undersöka om det finns någon önskan hos barnen att förändra samlingen ställde vi frågan: Tänk om du är en fröken och ska hålla en samling. Vad vill du göra i din samling om du får bestämma. Vi fick många svar till exempel:

- Jag vill cykla i samlingen
- Jag ska ha studsatta och hoppa.
- Jag tar med min skiva och dansar i samlingen.
- Barnen får äta godis.
- Då bestämmer bara jag.
- Jag ska låta barnen bestämma.
- Dansa och balansera.

5.2.2 Resultatdiskussion av barnintervjuer

Att intervju barnen var både rolig och spännande. Vi ville undersöka barnens åsikter om samlingen och vilket inflytande de hade i att organisera verksamheten. I den fenomenografisk forskning anser man att varje fenomen kan uppfattas på olika sätt (Ahlberg, 1995). Denna forskningsansats har verkligen hjälpt oss att hitta en mångfald i barnens svar. Vi använde fenomenografi som ett verktyg för att förstå hur barn tänker om samlingen och upptäckte även att det finns ett antal olika sätt att tänka hos barnen. Utifrån det resultat vi fick av deras intervjuer kan vi diskutera följande punkter i vår analys: samlingens innehåll, barnens rörelsebehov, barns lärande i samlingen, bekvämligheten, delaktighet och inflytande.

Samlingens innehåll

Barnens uppfattningar om samlings innehåll visar att samling är att sitta på bestämda platser och lyssna på fröken. De nämnde till och med att de lär sig att vara tyst. Barnen visade ett positiv inställning till samlingen. Alla tyckte att det var roligt att sjunga och leka olika lekar på samlingarna. När det gäller deras egna val av aktiviteter kom de med olika förslag. Några ville dansa, hoppa och ha roliga aktiviteter. Johansson (2005) anser att för att barn skall lära och reflektera över något krävs det att de är intresserade av innehållet.

Barnens behov av rörelse

Det framgick av deras svar att de var mer intresserade av att ha rörelse leker än att bara sitta stilla på golvet. Barnen brukar vara aktiva i denna av ålder och det är vetenskapligt bevisat att de inte klarar stillasittande aktiviteter under en längre period (Rasmussen, 1993). Därför blir det en viktig uppgift för pedagogen att växla mellan olika aktiviteter.

Barns lärande i samling

Barnen var medvetna om att de lär sig något i samlingen. De nämnde att de lärde sig att sjunga, kunna sitt namn, adress, färger, väder, regler och rutiner. Pramling & Sheridan(1999) säger att människor lär sig hela livet och under olika tidpunkter av sitt liv. Lärandet kan ske både medvetet och omedvetet och de kunskaper ett barn skaffar sig som liten kommer att användas även som vuxen. Att erövra omvärlden tar ett människoliv och varje människa erövrar olika kunskaper om omvärlden och olika kunskap inom olika områden. Barn som blir positivt bemötta i sitt lärande bevarar och utvecklar sin nyfikenhet och lust att lära genom hela livet.

Bekvämlighet

Det som var mindre bra i samlingar enligt barnen var att sitta på golvet eftersom det var kallt. Man kan konstatera att detta är mycket viktigt att se till barnens behov i utformning av samling. Det var kanske på grund av detta många inte kunde koncentrera sig. Om det är obehagligt eller obekvämt då är det klart att barnen tappar engagemang och lust.

Delaktighet och inflytande

Även om samling är en vuxenstyrd aktivitet men barnens delaktighet är också väsentligt enligt den nya synen på barn och lärande. Johansson (2003) beskriver att barnen inte längre ses som tomma flaskor som ska fyllas med kunskap utan de är kompetenta medmänniskor som har rätt till att få påverka sin tillvaro. Hon betonar att det är viktigt att pedagogerna ser på barnen som kompetenta. De svaren som vi fick ger en känsla av att samlingen ses som en aktivitet som bestäms bara av vuxna enligt barnen. Det är väldigt viktigt att man som pedagog tar tillvara på barnens intresse och planerar samlingar som fångar barnen och gör dem mer delaktiga. Om barnen är intresserade av någonting, då tappar de inte lust eller uppmärksamhet (Johansson 2003).

Det framgick av barnens svar att det bara var fröken som bestämmer i samlingen. Läroplanen för förskolan inleder med meningen Förskolan vilar på demokratins grund (Lpfö 98:7). Detta visar att verksamheten skall präglas av demokratin. Enligt läroplanen barnens behov och intresse bör ligga till grund för utformning av miljön och planering av den pedagogiska verksamheten (Lpfö 98). Men barnens svar visar en annan sida av verksamheten. Barnen får gärna bestämma vilka sånger ska de sjunga men de inte kan påverka om de vill ha samlingen eller inte. Pramling & Sheridan (1999) betonar att barns inflytande är av stor betydelse för deras lärande. Man måste visa respekt för barnen och deras åsikter. Det är viktigt att de känner sig respekterade. Barnens inflytande och delaktighet bör avgöra organisation och planering av verksamheten. Barnens svar visar att de inte var medvetna om den inflytande som de har på samlingen och därför har barnen kanske svarat på samma sätt.

Även om barnen inte var medvetna om sitt inflytande, fanns det en vilja hos dem att påverka och förändra samlingen. Deras svar visar att de ville ha samling på sina villkor. Barnen tolkar och uppfattar samlingen utifrån sina erfarenhetsvärldar. De har olika erfarenheter och upplevelser som gör att de uppfattar sin omvärld olika (Pramling & Doverborg, 2000).

5.2.3 Resultat av pedagogintervjuer

Vi har intervjuat åtta pedagoger på fyra förskolor. Att intervju pedagoger var en lärorik och intressant upplevelse för oss. Vi fick möjlighet att ta reda på vad de tycker och tänker kring samlingens betydelse i förskolan. Att intervju pedagogerna efter observationerna var också lämpligt eftersom vi lätt kunde knyta tillbaka under intervjuens gång och få en djupare förståelse av samlingens funktion och roll i förskolan. När det gäller redovisningen av intervjuer med pedagogerna har vi valt att använda samma metod som vi använde i barnintervjuer dvs. att beskriva olika kategorier utifrån vårt syfte och våra frågeställningar. Här nedan kommer resultat av den mångfalden av svar vi fick i våra samtal med pedagogerna.

Samlingens tidpunkt

Förskollärarna berättade för oss hur ofta de hade samling. En förskollärare sa att de har samling en gång i veckan medan de andra pedagogerna hade samling varje dag. Det framkom att man väljer bort samlingen för utflykter och andra aktiviteter

Samlingarna började vid olika tid punkter och varierade från 20 till 25 minuter. Syftet med detta var att man hade valt en tid när alla barn var närvarande. Enligt de pedagogerna som hade samling klockan 9.00 var det en lämplig tid för deras verksamhet eftersom tretimmarsbarnen också kunde delta. De motiverade det också med att samling på morgonen förstärker gemenskapen eftersom alla barnen och pedagogerna får möjlighet att ha en stund tillsammans. Den ger också en bra start på dagen och det hjälper pedagogerna att upplysa barnen om dagens aktiviteter.

De pedagogerna som hade samlingen klockan 11:00 hade andra förklaringar. Enligt dem var det passande att ha samling lite senare på dagen då alla barn hade kommit och hunnit leka lite innan samlingen. De tyckte att barnen behöver lite tid att lugna ner sig och komma in i verksamhet. *På morgonen vill de leka direkt och vi vill inte avbryta det. Då får de köra en djup lek i två timmar*, uttryckte en förskollärare.

Samlingens innehåll och utformning

Pedagogerna beskrev vad de gjorde på samlingen. Det som var gemensamt i deras svar var att de har upprop, sånger, leker, sagoläsning, temaarbete, samtal och information om dagens planering. Till exempel de uttryckte så här:

Vi har samling varje dag. Ibland ska vi iväg då har vi en snabb samling och frukt för att de ska lugna ner sig och kan vi tala om vad som händer under dagen.

Man är flexibel, man hoppar över samlingen på grund av dagens aktivitet men annars har vi samling varje dag.

Samlingens innehåll är olika varje dag men början och slut är liknande enligt pedagogerna. Till exempel en förskollärare sa att deras samlingar ser olika ut. De har planerade aktiviteter för varje samling i veckan. På måndagar har de berättarsamling där barnen pratar om helgen, på tisdagar har de rytmik och gymnastik, på onsdagar har de en planerad aktivitet utifrån läromedel, på torsdagar har de snabbsamling och utflykt och på fredagar har de stor samling och fredagsmys.

En annan förskollärare berättade att samlingens innehåll blir påverkat av avdelningens tema. Hon tyckte att samlingen var ett bra tillfälle att upplysa barnen om temaarbete. Hon förklarade att: *Innehållet varierar beroende på vad man vill fokusera*.

Pedagogerna poängterade att de lägger stor vikt på att samtala med barnen under samlingen. De pratar om olika saker och tar även upp *de allvarliga grejerna* som hänt innan och barnen som behöver meddelas och uppmärksammas på.

Samlingens planering

Vi frågade pedagogerna om deras reflektioner kring samlingsplaneringen och fick givande svar. Alla tyckte att planering var viktigt för att ha en bra samling. De förskollärarna som hade lång erfarenhet uttryckte att de behövde mer planering i början av sitt arbete men har ibland haft samling utan planering eftersom de kände att de blivit säkrare i sina roller.

Ja ibland är det så att man planerar någon samling och man får en bild om hur den är och sen är barnen inte alls med på det, uppfattat grejer på ett helt annat sätt som man inte har alls tänkt sig. Då måste det göras på ett helt annat sätt, man måste vara flexibel.

Man måste planera innan eftersom det är viktigt för att fånga barnen och gå utifrån deras intresse.

En förskollärare berättade att de har en gemensam planering med andra avdelningar och planerar för hela veckans samlingar enligt husets tema. Hon nämnde att man behöver göra en genomtänkt plan för samlingen eftersom en oplanerad samling inte fungerar så bra och inte är så givande som den borde vara.

En annan förskollärare hävdade att huvudsyftet med samling är att man ska ha roligt med barnen därför utgår de alltid från barnens intresse när de planerar samlingen.

Man planerar för att fånga barnen och är alltid ute efter vad de är intresserade av just nu. Jag reflekterar mycket på, hur jag ska planera på att barnen sitter och lyssnar.

Däremot ansåg några att samlingen ska planeras noga för att lära barnet något och ska ha olika lärandemomenten.

Pedagogiska redskap i samlingen

Pedagogerna som vi intervjuade beskrev att de använder olika material i sina samlingar. De berättade att de använder sångkort, sångpåsar, handdockor, gosedjur, flanosagor, bilder, sång och sagoburkar, bollar, sånglådor och olika musikinstrument i sina samlingar.

Språk och samtal i samlingen

Förskollärarna tog även i sina intervjuer upp hur samlingen bidrar till barnens språkliga utveckling. De hävdade att de ägnar väldigt mycket tid åt att samtala med barnen.

Samling är verkligen ett bra tillfälle att utveckla barnens språk genom att sitta och samtala. Det är svårt att hitta tid annars till det.

Det språkliga har vi med de barnen som har ett annat modersmål än svenska. Det är viktigt för de barnen att prata och utveckla språket. Språklig utveckling främjas definitivt i samlingen.

Det är ju ett sätt att prata med barnen och lära dem någonting, annars är det ju så att man pratar med ett barn och så kommer det ett annat. Man har andra aktiviteter också men just samling är ett tillfälle där är man fokuserad på samtalet.

Samling är ett tillfälle att prata med barnen ordentligt. Man har ju 17 andra barn också men man hinner inte prata med alla under dagen.

En förskollärare gav exempel på ett barn som hade utvecklats mycket och tyckte att samlingen gav henne möjlighet att följa barnets språkliga utveckling under den tiden. Hon berättade att;

Ett barn pratade inte så mycket i januari, men nu pratar hon mycket och vi kan se den utvecklingen.

En pedagog tyckte att, *Samlingen har stor betydelse för språkutvecklingen för de vågar prata inför andra.* Alla förskollärarna påpekade också att sjunga sånger på samlingen och berätta sagor för barnen är ett bra sätt att främja barnens språkliga utveckling. De togs även alla att barnen tränar sitt språk när de får berätta om olika saker och lyssna på vad andra säger.

Social kompetens

Alla pedagoger betonade den sociala utvecklingen av barnen i samlingen. De tyckte att samlingen bidrar till att skapa en grupp känsla. En av dem sa att:

Samling är det enda sätt att se hur de fungerar i hela gruppen och det är enda sättet att se alla barnen vid ett och samma tillfälle.

De tyckte att samlingen är det enda tillfälle under dagen som ger möjlighet till barnen att sitta tillsammans med pedagoger och uppleva gemenskapen. De lär sig bland annat att ha tålmod räckta upp handen och vänta på sin tur. En förskollärare förklarade att:

Barnen lär sig att vänta på sin tur och inte avbryta andra och ta hänsyn till varandra och de upplever en vikänsla, de lär sig att sitta still och koncentrera.

Det kom också fram under intervjuernas gång att pedagogerna jobbar medvetet med social utveckling hos barnen. *I samlingen jobbar vi mycket med social träning och det har gett bra resultat.* Pedagogerna påpekade att samlingen ger möjlighet att ha en balansgång i bemötande av barnen. Det vill säga de blyga barnen blir utmanad att prata medan de aktiva barnen får lära sig att vara tysta och lyssna på de andra.

Vi ser barnen, vem tar mycket plats, vem ska jag pusha på, vem ska jag dämpa, man får information om hur barnen fungerar i grupp.

Samlingen används som ett verktyg för att synliggöra värdegrunden i förskolan. Detta var något som var återkommande i alla intervjuer. Pedagogerna kopplar samlingens roll och funktion till läroplanen och hävdade att de arbetar med demokrati, jämställdhet och likabehandlings frågor i samlingen. Till exempel en förskollärare sa att:

I samlingen jobbar vi med demokrati och jämställdhet. Vi försöker motverka de traditionella könsmodellerna genom att se till att både flickor och pojkar får lika plats i samlingen.

Barns inflytande och delaktighet

Eftersom ville ta reda på pedagogernas åsikter om barns inflytande i samlingen hade vi en fråga om hur mycket barnen får påverka samlingen. Alla pedagogerna tyckte att barnen får påverka när det gäller att välja sånger och aktiviteter. Men pedagogerna bestämde själva för det mesta hur deras samlingar ska se ut. De hävdade att de hade en viss makt som de använde i samlingen.

Jag tycker det är viktigt att barnen ska vara delaktiga i det som händer i samlingen. En viss styrning från pedagogen är också bra, men man ska ju inte styra allt.

Barnen påverkar indirekt vår planering eftersom vi utgår ifrån deras intresse. Till exempel på fredagar de har fredagsmys och då får de bestämma vad de vill ta med sig och hur vill de ha det.

Javisst, vi har försökt att få barnen in mer och mer. Men det går ibland inte på grund av tidsbrist och stora barngrupper att ge alla möjlighet att påverka. Det är viktigt att barnen känner att de har det inflytandet, inte bara på samlingen utan hela dagen.

En bra samling

Vi frågade också pedagogerna om: Vad är en bra samling? Vi ställde denna fråga dels för att ta vara på deras åsikter om samlingen och dels för att öka våra kunskaper inför vårt framtida yrke. Vi fick även här en variation av svar.

Ja, en bra samling är när barnen inte tycker att det är tråkigt och det märker man ju om de håller på med något annat, då är ju inte roligt. Det måste vara roligt och intressant för barnen annars märks det.

Det är viktigt att barnen har roligt. Det är också viktigt att man utvärderar samlingarna, Vad gjorde jag? Vad som gjorde att barnen inte hängde med? Varför blev det så? Ibland måste man misslyckas för att förstå varför det inte gick så bra.

Det ska inte vara så här att man sjunger några sånger utan någon mening, att ha en baktanke med samlingen är viktigt, det ska vara helt klart att barnen lär sig något. En bra samling är att alla har roligt och är med. Alla är aktiva och alla hänger med i aktiviteten.

För mig är en bra samling att det ska vara roligt, det är inte bara barnen utan jag själv ska ha det roligt i samlingen. Det är viktigt att ha en varierande samling och den ska passa alla åldrar.

Några förskollärare påpekade problemet med att hålla samlingen i stora barngrupper och tyckte att det var viktigt att dela barnen i små grupper för att ha en bra samling

Man inser att det är svårt att ha samling med stora barngrupper. Om man vill ha en pedagogisk mening med samlingen, måste den planeras noga i enlighet med åldrar och nivåer, annars blir det inte bra.

Att ha en bra samling är svårt på grund av stora barngrupper. En samling med tjugo barn ger inga bra resultat. För att ha kvalitet måste det delas i mindre grupper och en extra pedagog kan vara till stor hjälp.

Pedagogens roll

Utifrån vårt syfte och frågeställningar ville vi undersöka vilken roll pedagogen har i samlingen. Vi ville ta reda på hur samlingen bidrar till pedagogernas lärande. Vi fick även här olika givande svar.

Pedagogerna lyfte i sina intervjuer fram de olika kompetenserna som de tyckte var väsentliga för en pedagog. Till exempel några betonade att man bör vara demokratisk och undvika den auktoritära stilen. Däremot hävdade några att man har en viss makt som bör användas på ett rätt sätt.

Man ska inte vara sträng som vuxen. Man ska inte vara bara en lärare som styr och ställer frågor utan så att alla barnen hänger med.

Man ska vara en kreativ och spontant för att alla barnen är med. Man ska vara lyhörd. Man ska vara mjuk och bestämd.

Man ska vara förebild för barnen eftersom barnen inte gör som vi säger utan gör som vi gör. Pedagogen ska vara kreativ, flexibelt, fantasifull och det ska vara roligt och lustfyllt för barnen.

En förskollärare tyckte att samlingen var ett bra tillfälle för att utvecklas i sin roll som pedagog. Hon förklarade så här:

Samlingen är min chans att få alla lyssna samtidigt och det är spännande också att se hur man funkar som pedagog inför så många barn.

5.2.4 Resultatdiskussion av intervjuer med pedagoger

Det sociokulturella perspektivet är vår den teoretiska utgångspunkten i detta arbete och vi såg även spår av denna teori i våra informanternas syn på samling. Det var intressant att höra pedagogernas åsikter om samlingarna. Pedagogerna upplyste oss att de försöker bemöta barnen som kompetenta individer med egna behov och intresse och som aktiva deltagare i sin egen utveckling (Sommer, 2005)

Pedagogerna ansåg att samling var ett viktigt pedagogiskt verktyg i förskolan som kan användas för att uppnå olika mål. Samling bidrar till barnens språkliga och sociala utveckling. Det är enda tillfälle under dagen där alla barn och pedagoger samlas och uppleva gemenskap och vikänsla. Detta är någonting som betonas mycket i läroplanen för förskolan där det står bland annat att:

Förskolan skall stäva efter att varje barn: utvecklar självständighet och tillit till sin egen förmåga, utvecklar sin förmåga att lyssna, berätta, reflektera och ge uttryck för sina uppfattningar samt utvecklar sin förmåga att fungera enskilt och i grupp (Lpfö 98:12).

Pedagogerna betonade att samlingen är en möjlighet för kommunikation mellan dem och barnen. I ett sociokulturellt perspektiv är det samspelet mellan kollektiv och individ som är i fokus. Interaktion och kommunikation är centrala eftersom dessa ses som länkar för lärandet. Genom att lyssna, samtala, härma och samverka får barnen del av kunskaper och färdigheter redan från sin tidigaste barndom. Bae (1996) påpekar att kommunikation bidrar till utveckling av självständighet, självrespekt och självtillit hos barnen. Enligt Bae (1996) är det viktigt för pedagogerna att bemöta barn på rätt sätt, särskilt när det gäller små barn och de viktigaste faktorerna i mötet mellan barn och vuxna är förståelse, inlevelse, bekräftelse och öppenhet från vuxnas sida.

Pedagogen förklarade sina möjligheter i samlingen där de kan definiera barnens behov och på så sätt kan de bestämma vad barnen i gruppen behöver lära sig. Haglund (2004) anser att samlingen är ett viktigt verktyg där barnen är mera mottagliga för kunskaper som pedagogerna vill förmedla till barnen. Genom planerade aktiviteter i samlingen kan pedagogerna skapa situationer som fångar barnens uppmärksamhet och ökar deras koncentration.

Pedagogerna var delaktiga i aktiviteten och deras deltagande innebär att pedagogerna kunde ge barnen ett stöd inom den närmaste utvecklingszonen. Det som barnet kan göra idag med hjälp av andra pedagog eller kompisar kan barnet göra själv imorgon. Vygotskij talar om *the zone of proximal development*. Genom att vara i en social gemenskap kan man utmana barnen att ta till sig kunskap som ligger en bit över deras egna erfarenheter. Han menar på att barn lär mer och bättre tillsammans med andra som kan mer än de själva inom det aktuella området (Dysthe, 2003).

Pedagogerna var medvetna om att det är de som har den makten i samlingen och de tyckte att samlingen är det enda tillfälle under dagen som de samlar alla barn och kan framföra det som de vill. Det handlar framförallt om makten som pedagogerna har i förhållande till barnen som bör användas på rätt sätt tyckte pedagogerna. Bae (1996) anser att pedagogerna kan använda sin makt på ett sätt som främjar barnens självständighet, självförtroende och respekt för sig själva och de andra. Maktposition betyder att vuxna har en makt i mötet med barn och det är viktigt hur man som pedagog reagerar på barnens handlingar och svarar på barnens kommunikation Bae (1996).

Pedagogerna anser att samlingen kan vara ett tillfälle för att stimulera språket och detta är speciellt viktigt för barnen som har svenska som andra språk. De anser att planera aktiviteter som bidrar till ett livslångt lärande är en av pedagogerna främsta uppgifter (Lpfö 98).

Pramling och Sheridan (1999) betonar också att förskolan är en viktig del av barns livslånga lärande och i förskolan skall barnen ges möjlighet att utveckla förståelse för sig själva och för sin omvärld. I förskolan har barnen möjlighet att lära och skapa kunskap i en pedagogisk verksamhet och därför är det viktigt att innehållet är planerat och valt utifrån barnens intressen. Detta kräver av pedagogerna inom förskolan att de har ett tydligt förhållningssätt och medvetenhet om vad de vill att barnen skall lära sig i förskolan.

Det framgick av pedagogernas svar att de var mycket positiva för barnens delaktighet i samlingen och de var medvetna om dess betydelse. De betonade att de har stora barngrupper vilket hindrar pedagogerna ibland att skapa aktiviteter där barnen är mera delaktiga. Pedagogerna skall vara ändå uppmärksamma att läroplanen lägger stor vikt vid barnens inflytande och delaktighet i förskolan, anser vi. Sociokulturella perspektivet och den nya synen på lärande kräver barns inflytande och delaktighet (Carlgren, 1999).

5.2.5 Sammanfattning av resultat

Utifrån vårt resultat kan vi dra slutsatser att samlingen är av stor betydelse för barns lärande och sociala och språkliga utveckling. Samlingen används som ett pedagogiskt verktyg (Säljö, 2000) för att uppnå olika mål i förskolan. Det är ett bra tillfälle att uppleva gemenskap och vikänsla. I samlingen får man möjlighet att utveckla språket både det talade och det skriftligt. Samtalet används som ett medel i samlingen för att förstärka social kompetensen och gruppkänsla.

Vi undersökte vårt ämne från två perspektiv dvs. barnperspektiv och vuxenperspektiv. Utifrån barnens perspektiv ska samlingen vara rolig och spännande. De stillasittande aktiviteterna ska kompletteras med rörliga aktiviteterna. Barnen vet att de lär olika saker i samlingen men de är inte medvetna om vilket inflytande de har. Det finns en vilja hos dem att påverka och förändra samlingens utformning och innehåll men de tycker att samling är en aktivitet som bestäms bara av fröknarna. Däremot utifrån vuxnas perspektiv är samling ett utmärkt tillfälle för pedagogerna att utveckla barnens olika förmågor och social kompetens. De tycker att de tar hänsyn till barnens inflytande och planerar samlingar utifrån deras intresse och förklarar att de försöker sätta barnen i centrum.

6 Diskussion

Syftet med uppsatsen var att studera samlingens betydelse för att utveckla barns lärande ur ett sociokulturellt perspektiv. Vi ville även undersöka pedagogers och barns åsikter om samlingen i förskolan. För att uppnå vårt syfte utformade vi tre frågeställningar: Vilken roll har pedagog i den här aktiviteten? Vilka föreställningar har förskolebarnen om samlingen? Vad har samling för betydelse för barnens sociala och språkliga utveckling? I diskussionen belyser vi resultaten från vår undersökning genom att knyta an dem till litteratur och till våra egna åsikter. Innan vi genomförde detta examensarbete uppfattade vi att samlingarna i förskolan ofta tas för givet. Nu har vi däremot nya insikter att pedagogerna använder samlingen som ett pedagogiskt verktyg (Säljö, 2000). Vi fick mycket information men här diskuterar vi de aspekterna av vårt resultat som är relevanta för vårt syfte.

Samling som ett viktigt redskap

Samlingen är ett viktigt inslag som har funnits länge i den svenska förskolan och som fortfarande har en stor betydelse för den pedagogiska verksamheten. Detta är någonting som överensstämmer med tidigare forskning (Haglund, 2004 och Rubinstein, 1993) och bekräftades i denna undersökning. Utifrån vårt resultat kan vi konstatera att samlingens utformning och innehåll inte har förändrats men planering av samlingen har fått nya nyanser. Det vill säga att sitta i en ring på bestämda platser och sjunga sånger finns kvar men att planera utifrån barnens intresse och behov är inspirerade av den nya synen på barn och lärande.

Förskolan skall enligt läroplanen (Lpfö 98) erbjuda barnen en god pedagogisk verksamhet, där omsorg, fostran och lärande bildar en helhet. Verksamheten skall vara rolig, trygg och lärorik för alla barn som deltar i förskolan (Lpfö 98). Samlingen blir ett pedagogiskt redskap som hjälper pedagogerna att planera aktiviteter utifrån barnens behov och intresse. På så sätt skapas en miljö som är både rolig och lärorik.

Barns inflytande

Barnen kan lära sig mycket i samlingen och av varandra. Synen på barnet som en meningsskapande och kompetent person gör att pedagogerna möter barnen som en medmänniska med intentioner, behov och önskningar (Johansson, 2005).

Utifrån observationer och intervjuerna anser vi att samlingen bidrar till trygghet, närhet, harmoni, självförtroende, gemenskap, vikänsla, demokrati, vänskap och respekt för gruppen om pedagoger medvetet utnyttjar detta tillfälle och planerar aktiviteter med hänsyn till barnens intresse och behov av lärande och social utveckling. Johansson (2005) hävdar att barnen har sina unika behov och i förskolan måste barnen ges möjlighet att ta tillvara och utveckla sina förmågor tillsammans med andra barn och vuxna.

Vi får dock inte glömma att varje barn är en enskild individ och förskolans uppgift är att förbereda dem på att leva i en föränderlig värld och att skapa sig en identitet inom den egna kulturen. Den ideala verksamheten i form av samling skall organiseras som ett gemensamt lärande där mening skapas och transformeras mellan såväl barn som vuxna. I samlingen får barnen ställa frågor och diskutera i gruppen för att skapa och söka kunskap. För att barn skall kunna utveckla sin förmåga att samarbeta och ha ett samlärande utifrån läroplanens mål måste de ges möjlighet att samarbeta i förskolan och ha mera inflytande i aktiviteterna (Pramling & Sheridan, 1999).

Idag är individualisering en central fråga men det finns en risk i att den kan leda till segregation i samhället. Det är därför viktigt att barnen lär sig att förstå andras perspektiv. Samspelet mellan barn är en ovillkorlig nödvändighet för att utveckla förståelse för andra. Samlingen är en arena för att lära barnen den sociala kompetensen som verkligen behövs idag. Det sociala samspelet mellan barn och vuxna och barn sinsemellan utvecklar olika förmågor hos barnen. I samlingen lär barnen sig bland annat att lyssna på andra, vänta på sin tur och ömsesidighet. De får möjlighet att uttrycka sina idéer och åsikter samt att se andras perspektiv och lära av varandra. Samlingen är ett unikt tillfälle som ger barnen möjlighet att förstärka sin jaguppfattning, självkänsla och självförtroende. Å ena sidan sätts det enskilda barnet i centrum och å andra sidan förstärkas samverkan och samarbete i gruppen. Pedagogens uppgift blir att skapa ett bra gruppklimat i samlingen och stärka en vikänsla.

Vårt resultat från barnens intervjuer visar att barnen helst vill ha aktiviteter där de får möjlighet att röra på sig mera. De tyckte att det ibland är tråkigt att sitta stilla. Däremot ansåg pedagogerna att det är viktigt för barnen att de får träna sig att sitta och lyssna på de andra barnen.

Vi håller med pedagogerna när de anser att alla barnen och pedagogerna behöver samlas en gång under dagen för att uppleva den vikänslan. Pramling och Sheridan (1999) skriver att en skicklig pedagog ändå inte utgår enbart från barnens egna intressen. Den stora utmaningen ligger i att ta tillvara barnens intressen samtidigt som pedagogerna skall skapa ett intresse för det innehåll de vill att barnen skall utveckla en förståelse om.

Pedagogens roll

Pedagogens roll är av stor betydelse när det gäller barns utveckling och lärande. Som pedagog behöver man utforma en pedagogisk miljö på så sätt att barns lärande ska underlättas, stimuleras och utmanas. Detta handlar till stor del om att kunna lyssna, se och låta sig inspireras och lära av det som barnen säger och gör och att ha en: *Fördjupad pedagogisk kompetens att möta alla elever* (Persson, 2001:103).

Då vårt resultat visar att pedagogerna har makten, anser vi att en pedagog måste identifiera sin position och sin uppgift som pedagog för att kunna vara en viktig del i barns lärande och utveckling. Barnen är olika och det är viktigt som pedagog att kunna möta olikheterna. Barnen behöver utmaning och vägledning och för att kunna öka sitt intresse när det gäller aktiviteter eller relationer med varandra. Med tanke på samlingens betydelse för barns lärande och sociala och språkliga utvecklingen tycker vi att det är viktigt att pedagogerna kan skapa aktiviteter som är både roliga och lärande för barnen. Alla pedagogerna poängterade att om barnen skall kunna lära sig något i samlingen krävs det att de är intresserade av aktiviteterna. Detta påpekar också Johansson (2005).

Pedagogerna måste vara medvetna om hur viktigt det är att ha samling och vilka möjligheter samlingen ger för en pedagog att skapa situationer som ger en möjlighet för barnen att utveckla sin kommunikations förmåga. Pedagogens roll i samlingen är av stor betydelse förklarar Haglund (2004). Han anser att samlingen är en vuxenstyrd aktivitet, där pedagogen kan definiera barnens behov och på så sätt avgöra vad barnen i gruppen behöver lära sig.

Pedagoger bör vara lyhörda och kreativa och erbjuda barnen i samlingen en bred och varierande kunskapsbas och skapa aktiviteter med hjälp av barnen där de får möjlighet att vara kreativ och får lära sig olika kunskaper. Det är viktigt att barnen i förskolan ska tycka att det är lustfyllt att delta i samlingen.

Det är pedagogens uppdrag enligt läroplanen (Lpfö 98) att skapa miljöer som stimulera fantasin och kunna kommunicera med hjälp av olika uttrycksformer i förskolan för att främja barns utveckling och lärande. Det är också viktigt att barnen får möjligheter i den planerade aktiviteten att uttrycka och bearbeta upplevelser, känslor och erfarenheter (Lpfö 98).

Social kompetens och kommunikation i samling

Kommunikation mellan pedagog och barn spelar en viktig roll i barns lärande. För att kunna möta olika barn med olika erfarenheter behöver man som pedagog ha många olika pedagogiska metoder med sig in i arbetet för att kunna nå så många barn så möjligt. Vilken syn man har på lärande bestämmer vilka didaktiska metoder man väljer att arbeta efter. Som pedagog måste man ha flera syften med sina aktiviteter.

Pedagoger måste skapa situationer som främja barnens lärande och genom gemensamma lekar skapa möjligheter för att främja lärande och den sociala och språkliga utvecklingen som förskolans läroplan syftar på. *Språket är samtidigt ett kollektivt, interaktivt och individuellt sociokulturellt redskap. Det är därför det kan fungera som en länk mellan kultur, interaktion och individens tänkande* (Säljö, 2000:87). Vi upptäckte att samlingen kännetecknades av dialog och samtal. Pedagogerna ägnade mycket tid åt att samtala med barnen om olika saker. I samlingen deltar barnen i en gemenskap där de delar värderingar, kunskaper, språket etc.

En viktig uppgift för pedagoger är att samtala med barnen. Barnen behöver ta mycket ansvar och utmaning i förskolan. De behöver uppleva olika kompisrelationer och lära känna andra barn. Barnen behöver redan i tidiga åldrar lära sig sociala relationer och kunna respektera varandra för att stärka deras självkänsla och social kompetens (Pape, 2003)

För att stödja barnens utveckling är ett viktigt uppdrag för personalen i förskolan att hålla värdegrunden levande i hela verksamheten. Barnens sociala utveckling är också av stor betydelse i läroplanen. Man ska också ta tillvara och stärka barnets intresse för att lära och erövra nya erfarenheter, kunskaper och färdigheter. Barnens nyfikenhet och lust att lära ska utgöra grunden för den pedagogiska verksamheten (Lpfö 98).

Samling ur ett sociokulturellt perspektiv

Förskolan är en viktig del i barns livslånga lärande och den skall inspirera dem att utforska omvärlden. Beroende på vilket perspektiv man arbetar efter ges olika förutsättningar. I det sociokulturellt perspektiv ligger fokus på den sociala omgivningen, språket och kommunikationen. I ett sociokulturellt perspektiv är barnen delaktiga i den pedagogiska verksamheten och de får möjlighet att uppleva sig som aktiva deltagare i en social gemenskap. I samspelet tar barn till sig sätt att tänka och tala utifrån fysiska handlingar som de blir delaktiga i.

Williams m.fl. (2000) skriver att utifrån ett sociokulturellt perspektiv på kunskap och lärande är det viktigt att forma en lärande miljö så att barnen blir delaktiga i den pedagogiska verksamheten och får stöd i att utveckla en positiv attityd till det egna lärandet. Utifrån det resultat vi fick kan vi konstatera att samlingen är en miljö som hjälper barnen att vara delaktiga i den pedagogiska verksamheten och kan användas även för att göra barnen medvetna om sitt eget lärande. I läroplanen för förskolan betonas barns samarbete utifrån ett demokratiperspektiv. Under arbetets gång har vi fått en större inblick om det att samarbete och samspel inte bara leder till att barnen blir demokratiska medborgare utan också bidrar till det enskilda barnets lärande.

Ett sociokulturellt perspektiv på lärande understryker att barnen lär av varandra, med varandra och i ett kollektivt sammanhang. Samlingen kan vara ett sådant kollektivt sammanhang. Om samlingen hålls ur ett sociokulturellt perspektiv kan barnen få möjlighet att uttrycka sina idéer och åsikter.

I samlingen används både de mentala och fysiska artefakterna för att underlätta lärande processen. Språket och kommunikationen är mentala artefakter medan sångpåsar, burkar, bollar, bilder, dockor och flanosagor mm är fysiska artefakterna som pedagoger använder för att göra aktiviteter roliga och givande för barnen.

Lärande i samling

Enligt läroplanen för förskolan skall förskolan erbjuda barnen en god pedagogik där omsorg, fostran och lärande bildar en helhet. Verksamheten skall vara rolig, trygg och lärorik för alla barn som deltar i förskolan. Därför ska verksamheten i förskolan planeras, genomföras, utvärderas och utvecklas i förhållande till de uppställda målen i läroplanen (Lpfö 98).

När vi frågade barnen vad de ville göra i samlingen önskade de olika lekar. Lek är en viktig del i barnens lärande och utveckling enligt framstående teoretiker inom utvecklingspsykologi så som Vygotskij, Mead och Dewey (Dysthe, 2003) och senare forskning. Enligt Mead och Dewey hjälper leken barnen att skapa egna uttrycksformer, forma förståndet, utveckla sociala kompetenser och förmåga att ta andras perspektiv. Enligt Vygotskij ger leken träning i sociala samvaroregler och utvecklar barnets förmåga till självreglering och kreativitet (Dysthe, 2003).

Förskolans läroplan framträder också två viktiga aspekter nämligen lek och lärande. I verksamheten ska man stödja leken, kreativiteten och det lustfyllda lärandet. Man ska också ta tillvara och stärka barnets intresse för att lära och erövra nya erfarenheter, kunskaper och färdigheter (Lpfö 98). Läroplanen för förskolan skriver också att förskolan skall sträva efter att varje barn utvecklar sin förmåga att upptäcka och använda matematik i meningsfulla sammanhang. Barn får kunskap genom lek, socialt samspel, utforskande och skapande, men också genom att iaktta, samtala och reflektera. Barnens nyfikenhet och lust att lära ska utgöra grunden för den pedagogiska verksamheten (Lpfö 98). Detta anser vi är viktigt och pedagogerna bör skapa aktiviteter som är både roliga och lärorika.

6.1 Avslutande slutsatser

Som nämnts tidigare har det varit en lärorik och givande process för oss. Vi har lärt oss mycket under undersökningen. Den mest intressanta upptäckten var barnens åsikter om samlingen. Det fanns en vilja hos dem att påverka och ändra. Vi tycker att det är viktigt att barn är medvetna om sitt inflytande och lärande. Känslan att det bara är fröknarna som bestämmer kan försvaga deras förmåga att ta egna beslut och uttrycka sina åsikter i framtiden.

Barns inflytande är också av stor betydelse för deras lärande anser Pramling & Sheridan (1999). I förskolan skall barn tillsammans med andra och vuxna aktivt delta i beslut som rör den pedagogiska verksamheten. Barnen ska lära sig att visa öppenhet och respekt för verksamheten genom att barns egna åsikter respekteras och utvecklas i förskolan. Om barnen ges möjligheter att påverka verksamheten, känner de sig viktiga och mycket värda. Barn som blir positivt bemötta i sitt lärande bevarar och utvecklar sin nyfikenhet och lust att lära genom hela livet. Det är viktigt att utgå från barns intresse och utveckla barnens positiva sidor och anpassa arbetsmetoden till dem anser Pramling & Sheridan (1999).

Vi har lärt oss att det är viktigt att planera samlingen och andra aktiviteter utifrån barnens intresse men det är också väsentligt att beslutet och planeringen tas tillsammans med barnen och visa respekt för deras åsikter. Att planera verksamheten utifrån barnens intresse och behov och ta med dem mer och mer i planering är någonting som vi verkligen kommer att göra i vårt framtida yrke.

Det framgår också att samling används som en förberedelse för skolan. Pedagogerna är inriktad på barnens utveckling och framtida kompetenser men barnen vill ha roligt i nuet. Vi har märkt att pedagogerna har makt i samlingen. Det är de som bestämmer var, när och hur de vill hålla samlingen. Barnen sitter på bestämda platser. Pedagogerna tror att förhållandet till barnen demokratiserats. Styrning finns men har bytt ansikte från att vara förtryckande till att vara vänligt, anser Tullgren (2004). Vi tycker inte att det är dåligt att ha makten utan det viktiga är att man använder den väl.

Som blivande pedagoger anser vi att samlingen måste ske på barnens villkor. Pedagogerna ska lägga av rollen som kontrollant och observatör och bör ta steget in i barnens värld. Varför måste man sitta just på golvet om det är för kallt? Varför ska barnen sitta på bestämda platser i ett bestämt rum? Varför ska de hela tiden bara sjunga samma sånger?

Sammanfattningsvis kan vi konstatera att hålla samlingar är en konst. En bra samling behöver en skicklig pedagog som ser alla barn och planerar samlingen tillsammans med dem, utifrån deras intresse och behov och gör samlingsstunderna både roliga och lärorika. Vad barn lär och utvecklar i förskolan beror till stor del på pedagogens förhållningssätt och förmåga att skapa en miljö som stimulerar och utmanar varje barns lärande. Utifrån ett sociokulturellt perspektiv på kunskap och lärande är det viktigt att forma en lärande miljö så att barnen blir delaktiga och utvecklas i den pedagogiska verksamheten och får stöd i att utveckla en positiv attityd till det egna lärandet. Som blivande pedagoger önskar vi fånga barnens intresse och skapa goda förutsättningar för deras lärande, delaktighet och inflytande i samlingen. Vi kommer att växla mellan olika arbetssätt och önskar kunna skapa en lekfullt samt lärorik samling, där alla barn upplever att deras behov av lek och lärande och delaktighet finns som en verklighet.

6.2 Metoddiskussion

Syftet med vårt metodval var att vårt empiriska datamaterial skulle svara upp mot syftet och de frågeställningar vi utformat. Därför valde vi att observera samlingar och intervjua både pedagoger och barnen. Vi tycker att vi gjorde ett bra val därför att vi fick den information som vi sökte, dock kändes det ibland för stort dvs. att observera och att intervjua både barn och pedagoger var tidskrävande. Vi fick bra resultat men det var svårt att begränsa när vi skulle diskutera det. Vi är medvetna om det finns några punkter vi inte tagit upp av resultatdelen i diskussionen eftersom vi ville fokusera på vårt syfte och besvara våra frågeställningar samt vi ville ha en röd tråd i arbetet.

Genom att observera samlingar fick vi möjlighet att besöka olika förskolor och ta del av olika arbetssätt. Genom att intervjua pedagogerna fick vi värdefulla synpunkter som vi kommer att ha nytta av i vårt framtida yrke. Genom att intervjua barnen fick vi en mångfald idéer som vi kommer att ta hänsyn till i planering av våra egna samlingar.

En intressant upptäckt var att vi trodde från början att de erfarna pedagogerna hade en annan syn och de nyutbildade pedagogerna skulle hålla samlingen på ett helt annat sätt. Men det kom fram efter undersökningen att de hade liknande svar. Samlingen behåller fortfarande den traditionella bilden.

Vi vill också ta upp här att intervjua barnen var både spännande och svårt. Om vi hade lärt känna barnen innan och hade skapat en relation till dem skulle vi ha fått mycket bättre resultat. Men vi tycker ändå att vi fick den information vi sökte och barnen kände sig säkra i vårt sällskap och vi styrde inte deras svar.

Att observera och intervjua både pedagoger och barn var tidskrävande och kändes det för stort att bearbeta det empiriska datamaterialet. Men vi är nöjda med våra metoder och tycker att vi har fått tillräcklig information för att uppnå vårt syfte och besvara våra frågeställningar.

6.3 Förslag till fortsatt forskning

Detta är ett ämne som kan utvecklas och utforskas vidare. Då vårt resultat visar att för att kunna skapa en lustfyllt och lärorik samling bör barnens intresse och inflytande vara avgörande. Det skulle vara ett intressant ämne att forska vidare kring barnens inflytande och medvetenhet i samlingen. Vi tycker att för att kunna få en större helhet av barnens sociala samspel och språkliga utvecklingen skulle man kunna observera samlingen under längre perioder. Det skulle även vara intressant att observera hur samspelet i samlingen ser ut (fungerar) mellan olika förskollärare och barn, ur ett genusperspektiv.

Avslutningsvis vill vi här citera Johanssons (1994:158) vältänkta ord:

Barnen är vår kamps blommor och det viktigaste skälet för vår strid. Att vara förskollärare är nog det bästa arbetet man kan tänka sig. Vi arbetar med levande material som vi måste handskas varsamt med. Det vi gör sätter spår hela livet. Så deras minne måste få bli ljus av åren de haft hos oss.

7 Referenser

- Ahlberg, Ann.(1995). *Barn och matematik*. Lund: Studentlitteratur.
- Bae Berit (1996). *Det intressante i det alminnelige-en artikkelsamling*. Oslo: Gamlebyen Grafiske AS.
- Carlgren, Ingrid (1999). *Miljöer för lärande*. Lund: Studentlitteratur.
- Doverborg, Elisabet & Pramling Samuelsson, Ingrid (2000). *Att förstå barns tankar*. Stockholm: Liber.
- Doverborg, Pramling och Gvarsell (1996). *Inläring och utveckling, Barnet, förskolan och skolan*. Liber: Stockholm.
- Dysthe, Olga (2003). *Dialog, samspel och lärande*. Lund: Studentlitteratur.
- Haglund, Björn (2004). Traditioner i möte. En kvalitativ studie av fritidspedagogers arbete med samlingar i skolan. Göteborg: ACTA UNIVERSITATIS GOTHOBURGENSIS.
- Johansson, Annelie (1994). *Det vi gör sätter spår hela livet*. Stockholm: Realtryck.
- Johansson, Bo & Svedner, Per Olov (2006). *Examensarbetet i lärarutbildningen. Undersökningsmetoder och språklig utformning*. Uppsala: Kunskapsförlaget.
- Johansson, Eva (2005). *Möten för lärande. Pedagogisk verksamhet för de yngsta barnen i förskolan*. Stockholm: Skolverket.
- Löfdahl, Annica (2004). *Förskolebarns gemensamma lekar. Mening och innehåll*. Lund: Studentlitteratur.
- Pape, Kari. (2003). *Social kompetens i förskolan*. Stockholm: Liber
- Patel, Runa & Tebelius, Ulla (red.) (1987). *Grundbok i forskningsmetodik*. Lund: Studentlitteratur.
- Pramling Samuelsson, Ingrid & Sheridan, Sonja (1999). *Lärandets grogrund*. Lund: Studentlitteratur.
- Persson, Bengt. (2001). *Elevers olikheter och specialpedagogisk kunskap*. Stockholm: Liber
- Rasmussen Hangaard, Torben (1993). *Den vilda leken*. Lund: Studentlitteratur.
- Rubinstein Reich, Lena och Wesen Bodil (1986). *Observera mera*. Studentlitteratur: Lund.
- Rubinstein Reich, Lena (1993). *Samling i förskolan*. Stockholm: Almqvist & Wiksell International.
- Rubinstein Reich, Lena (1996). *Samling i förskolan*. Lund: Studentlitteratur.

- Socialstyrelsen (1978). *Pedagogiskt program för förskolan*. Stockholm: Liber
- Sommer, Dion (2005). *Barndomspsykologi, utveckling i en förändrad värld*. Malmö: Runa.
- Stukát, Staffan (2005). *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*.
Lund: Studentlitteratur.
- Säljö, Roger (2000). *Lärande i praktiken, ett sociokulturellt perspektiv*. Stockholm: Prisma.
- Tallberg, Ingegerd (1995). *Perspektiv på förskolans historia*. Lund: Studentlitteratur
- Tullgren, Charlotte (2004). *Den välreglerade friheten. Att konstruera det lekande barnet*.
Lärarytbildningen. Malmö högskola
- Utbildningsdepartementet (1998). *Läroplan för förskolan - Lpfö 98*. Stockholm: Fritzes.
- Walch, Jim (1987). *Förskolan – Demokratins vagga?* Lund: Studentlitteratur.
- Williams, Pia & Sheridan, Sonja & Pramling Samuelsson, Ingrid (2000). *Barns samlärande*.
Skolverket.

Intervju frågor till barnen

Inledande Frågor:

- Vad heter du?
- Hur gammal är du?

Huvud frågor:

- Har ni haft samling idag?
- Berätta för mig vad brukar ni göra i samlingen?
- Skulle man ha samling varje dag?
- Tycker du om samlingen?
- Vad tycker du är rolig i samlingen?
- Vad är det som är tråkig i samlingen?
- Vem bestämmer när det är samling?
- Får barnen också bestämma i samlingen?
Tänk om du är en fröken i förskolan.
- Hur skulle du göra i samlingen?

Intervju frågor till pedagoger

Inledande frågor:

- Vilken utbildning har du?
- Hur länge har du arbetat som förskollärare/barnskötare?
- Hur länge har du jobbat i den här avdelningen?

Huvud frågor:

- Hur ofta och hur länge har ni samling?
- Vad gör ni under samlingen och hur den är utformad?
- Vem har hand om samlingen?
- Har du någon speciell planering för varje samling?
- Vad är det viktigt att tänka på när man planerar för en samling?
- Vad använder du för material?
- Vad är en ”bra samling”, vad gör du för att ha en bra samling?
- Hur tror du barnen lär vid samlingen?
- Anser du att samlingen har betydelse för barns sociala utveckling och språkliga utveckling? (Hur?)
- Får barnen vara med och planera samlingen? (Hur, Varför?)
- På vilka sätt är barnen delaktiga i samlingen?
- Anser du att samlingen är ett lärtillfälle för dig som lärare

Hej alla föräldrar!

Vi är två lärarstudenter som studerar med inriktning mot de yngre barnen vid Göteborgsuniversitet. Vi läser vår sista termin och det är dags att skriva examensarbete.

Vi har valt att undersöka samling i förskolan. För att genomföra vår undersökning behöver vi observera samlingen och intervjua era barn. Vi undrar om ni ger er tillåtelse till att era barn medverkar i vår studie. Vi ställer inga "känsliga" frågor utan ska bara försöka få en bild av barnens åsikter om samling.

Alla barn kommer att vara anonyma och ingen obehörig kommer att få tillgång till detta material. Vi kommer även att ta hänsyn till om barnen inte vill delta i våra observationer och intervjuer. Vi hoppas att ni godkänner era barns deltagande i undersökningen.

Godkänner ni detta så lämna er underskrift till personalen.

Tack på förhand!

Med vänliga hälsningar Mahnaz & Rakhshanda

Datum och underskrift

Barnets namn